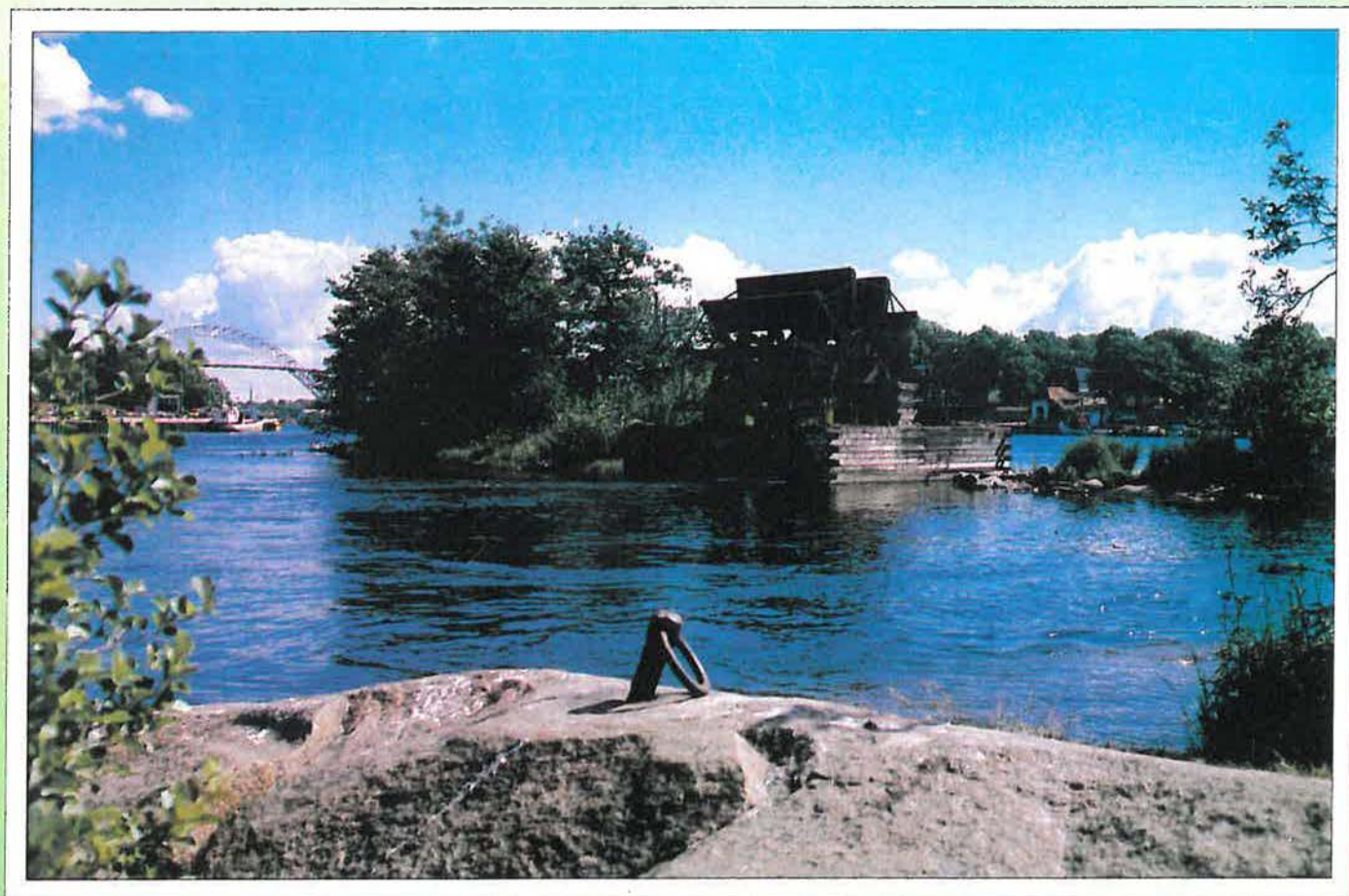

Rutiner for saksbehandling av utslipp fra spredt bebyggelse

Spørreundersøkelse blant kommunene i Østfold

Fylkesmannen i Østfold
Miljøvern avdelingen

MILJØVERNAVDELINGEN

Fylkesmannen i Østfold

POSTADRESSE: STATENS HUS, POSTBOKS 325, 1502 MOSS

TLF: 69 24 71 00

Dato: 30. juni 1994

Rapport nr: 11-1994

ISBN nr: 82-7395-097-2

Rapportens tittel:

Rutiner for saksbehandling av utslipp fra spredt bebyggelse.
Spørreundersøkelse blant kommunene i Østfold.

Forfatter(e):

Siv.ing. Ragnar Storhaug, Aquateam A/S

Oppdragsgiver:

Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen.

Ekstrakt:

"Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg, fastsatt av Miljøverndepartementet 08.07.1992" gir kommunene i Østfold fullmakt til å avgjøre tilnærmet alle søknader om separate utslipp. Fylkesmannen ønsket en statusbeskrivelse av forholdene i den enkelte kommune og har derfor gjennomført en spørreundersøkelse blant samtlige kommuner i fylket. Undersøkelsen omfatter 5-års perioden 1989 til 1993. Samtlige kommuner har besvart et standard spørreskjema. Ca 75% av alle søknader i 5-års perioden gjelder utslipp fra bolig i spredt bebyggelse. Undersøkelsen viser at behandlingen av utslippssøknader i store trekk er i samsvar med forskriften. Det er imidlertid registrert en svikt i rutinen for oppfølging og kontroll av anlegg i mange kommuner. Fylkesmannen skal informeres om vedtak samtidig med søker. Undersøkelsen viser at fylkesmannen for en del kommuner har registrert færre utslippstillatelser og klagesaker enn det som kommunene oppgir i spørreundersøkelsen. Kommunene skal hvert år utarbeide en årsmelding for spredt bebyggelse som skal oversendes til fylkesmannen. I 1993 var det bare 2 av 22 kommuner som sendte inn årsmelding til fylkesmannen. Det anbefales at fylkesmannen tar initiativ til utarbeidelse av rutiner for oppfølging og kontroll av anlegg. Rutinene bør utarbeides av en arbeidsgruppe bestående av representanter for kommunen og fylkesmannen.

4 emneord:

Lokal rensing

Infiltrasjon

Minirensenanlegg

Driftskontroll

Rutiner for saksbehandling av utslipp fra spredt bebyggelse

**Spørreundersøkelse
blant kommunene i Østfold**

Aquateam - Norsk vannteknologisk senter A/S

**Rapport nr: 94-084
Prosjekt nr: O-93131**

Prosjektleder: Siv. Ing. Ragnar Storhaug

Innhold

1. Sammendrag og konklusjoner	8
2. Opplegg for undersøkelsen	10
2.1. Generelt	10
2.2. Gjennomføring av undersøkelsen	10
3. Resultater fra hele fylket	11
3.1. Antall saker	11
3.2. Antall saksbehandlere	12
3.3. Behandling av søknaden hos kommunal helsemyndighet	12
3.4. Søknadsskjema og ansvarshavende	13
3.5. Grunnundersøkelser	13
3.6. Vedtaksmyndighet	14
3.7. Anleggskontroll og ferdigkontroll	14
3.8. Driftskontroll	14
3.9. Tømming av slamavskillere og tette tanker	15
3.10. Årsmelding for spredt bebyggelse	15
4. Resultater fra den enkelte kommune	16
4.1. Aremark kommune	16
4.1.1. Antall saker	16
4.1.2. Krav til søknaden	16
4.1.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	16
4.1.4. Krav til ansvarshavende	16
4.1.5. Uavklarte forhold	16
4.1.6. Grunnundersøkelser	17
4.1.7. Vedtak	17
4.1.8. Kontroll av anlegg og drift	17
4.1.9. Konklusjon	17
4.2. Askim kommune	17
4.2.1. Antall saker	17
4.2.2. Krav til søknaden	17
4.2.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	18
4.2.4. Krav til ansvarshavende	18
4.2.5. Uavklarte forhold	18
4.2.6. Grunnundersøkelser	18
4.2.7. Vedtak	18
4.2.8. Kontroll av anlegg og drift	18
4.2.9. Konklusjon	19
4.3. Borge kommune (nå en del av Fredrikstad)	19
4.3.1. Antall saker	19
4.3.2. Krav til søknaden	19
4.3.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	19
4.3.4. Krav til ansvarshavende	19
4.3.5. Uavklarte forhold	19
4.3.6. Grunnundersøkelser	20

4.3.7. Vedtak	20
4.3.8. Kontroll av anlegg og drift	20
4.3.9. Konklusjon	20
4.4. Eidsberg kommune	20
4.4.1. Antall saker	20
4.4.2. Krav til søknaden	20
4.4.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	20
4.4.4. Krav til ansvarshavende	20
4.4.5. Uavklarte forhold	21
4.4.6. Grunnundersøkelser	21
4.4.7. Vedtak	21
4.4.8. Kontroll av anlegg og drift	21
4.4.9. Konklusjon	21
4.5. Halden kommune	21
4.5.1. Antall saker	21
4.5.2. Krav til søknaden	22
4.5.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	22
4.5.4. Krav til ansvarshavende	22
4.5.5. Uavklarte forhold	22
4.5.6. Grunnundersøkelser	22
4.5.7. Vedtak	22
4.5.8. Kontroll av anlegg og drift	22
4.5.9. Konklusjon	23
4.6. Hobøl kommune	23
4.6.1. Antall saker	23
4.6.2. Krav til søknaden	23
4.6.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	23
4.6.4. Krav til ansvarshavende	23
4.6.5. Uavklarte forhold	24
4.6.6. Grunnundersøkelser	24
4.6.7. Vedtak	24
4.6.8. Kontroll av anlegg og drift	24
4.6.9. Konklusjon	24
4.7. Hvaler kommune	24
4.7.1. Antall saker	24
4.7.2. Krav til søknaden	24
4.7.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	24
4.7.4. Krav til ansvarshavende	25
4.7.5. Uavklarte forhold	25
4.7.6. Grunnundersøkelser	25
4.7.7. Vedtak	25
4.7.8. Kontroll av anlegg og drift	25
4.7.9. Konklusjon	25

4.8. Marker kommune	25
4.8.1. Antall saker	25
4.8.2. Krav til søknaden	26
4.8.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	26
4.8.4. Krav til ansvarshavende	26
4.8.5. Uavklarte forhold	26
4.8.6. Grunnundersøkelser	26
4.8.7. Vedtak	26
4.8.8. Kontroll av anlegg og drift	27
4.8.9. Konklusjon	27
4.9. Moss kommune	27
4.9.1. Antall saker	27
4.9.2. Krav til søknaden	27
4.9.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	27
4.9.4. Krav til ansvarshavende	28
4.9.5. Uavklarte forhold	28
4.9.6. Grunnundersøkelser	28
4.9.7. Vedtak	28
4.9.8. Kontroll av anlegg og drift	28
4.9.9. Konklusjon	28
4.10. Onsøy kommune (nå en del av Fredrikstad)	28
4.10.1. Antall saker	28
4.10.2. Krav til søknaden	29
4.10.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	29
4.10.4. Krav til ansvarshavende	29
4.10.5. Uavklarte forhold	29
4.10.6. Grunnundersøkelser	29
4.10.7. Vedtak	29
4.10.8. Kontroll av anlegg og drift	30
4.10.9. Konklusjon	30
4.11. Råde kommune	30
4.11.1. Antall saker	30
4.11.2. Krav til søknaden	30
4.11.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	30
4.11.4. Krav til ansvarshavende	30
4.11.5. Uavklarte forhold	31
4.11.6. Grunnundersøkelser	31
4.11.7. Vedtak	31
4.11.8. Kontroll av anlegg og drift	31
4.11.9. Konklusjon	31
4.12. Rakkestad kommune	31
4.12.1. Antall saker	31
4.12.2. Krav til søknaden	32

4.12.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	32
4.12.4. Krav til ansvarshavende	32
4.12.5. Uavklarte forhold	32
4.12.6. Grunnundersøkelser	32
4.12.7. Vedtak	32
4.12.8. Kontroll av anlegg og drift	32
4.12.9. Konklusjon	33
4.13. Rømskog kommune	33
4.13.1. Antall saker	33
4.13.2. Krav til søknaden	33
4.13.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	33
4.13.4. Krav til ansvarshavende	33
4.13.5. Uavklarte forhold	34
4.13.6. Grunnundersøkelser	34
4.13.7. Vedtak	34
4.13.8. Kontroll av anlegg og drift	34
4.13.9. Konklusjon	34
4.14. Rygge kommune	34
4.14.1. Antall saker	34
4.14.2. Krav til søknaden	34
4.14.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	35
4.14.4. Krav til ansvarshavende	35
4.14.5. Uavklarte forhold	35
4.14.6. Grunnundersøkelser	35
4.14.7. Vedtak	35
4.14.8. Kontroll av anlegg og drift	35
4.14.9. Konklusjon	36
4.15. Sarpsborg kommune	36
4.15.1. Antall saker	36
4.15.2. Krav til søknaden	36
4.15.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	36
4.15.4. Krav til ansvarshavende	36
4.15.5. Uavklarte forhold	36
4.15.6. Grunnundersøkelser	37
4.15.7. Vedtak	37
4.15.8. Kontroll av anlegg og drift	37
4.15.9. Konklusjon	37
4.16. Skiptvet kommune	37
4.16.1. Antall saker	37
4.16.2. Krav til søknaden	37
4.16.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	37
4.16.4. Krav til ansvarshavende	38
4.16.5. Uavklarte forhold	38

4.16.6. Grunnundersøkelser	38
4.16.7. Vedtak	38
4.16.8. Kontroll av anlegg og drift	38
4.16.9. Konklusjon	38
4.17. Spydeberg kommune	38
4.17.1. Antall saker	38
4.17.2. Krav til søknaden	39
4.17.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	39
4.17.4. Krav til ansvarshavende	39
4.17.5. Uavklarte forhold	39
4.17.6. Grunnundersøkelser	39
4.17.7. Vedtak	39
4.17.8. Kontroll av anlegg og drift	40
4.17.9. Konklusjon	40
4.18. Trøgstad kommune	40
4.18.1. Antall saker	40
4.18.2. Krav til søknaden	40
4.18.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	40
4.18.4. Krav til ansvarshavende	41
4.18.5. Uavklarte forhold	41
4.18.6. Grunnundersøkelser	41
4.18.7. Vedtak	41
4.18.8. Kontroll av anlegg og drift	41
4.18.9. Konklusjon	41
4.19. Våler kommune	41
4.19.1. Antall saker	41
4.19.2. Krav til søknaden	42
4.19.3. Forholdet til kommunal helsemyndighet	42
4.19.4. Krav til ansvarshavende	42
4.19.5. Uavklarte forhold	42
4.19.6. Grunnundersøkelser	42
4.19.7. Vedtak	43
4.19.8. Kontroll av anlegg og drift	43
4.19.9. Konklusjon	43
5. Forslag til videre arbeid	44
Appendix 1. Spørreskjema	45
Appendix 2 Samletabeller	54

1. Sammendrag og konklusjoner

"Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg, fastsatt av Miljøverndepartementet 08.07.1992" gir kommunene i Østfold fullmakt til å avgjøre tilnærmet alle søknader om separate utslipp. Fylkesmannen ser et behov for å oppnå en mer enhetlig behandlingsprosedyre for søknader om separate utslipp. Det er også behov for å forbedre rutinene for oppfølging og kontroll av anleggene. For å få bedre oversikt over forholdene i den enkelte kommune, er det derfor gjennomført en spørreundersøkelse til samtlige kommuner i Østfold. Spørreundersøkelsen omfatter 5-års perioden 1989 - 1993. Samtlige kommuner har besvart et standard spørreskjema. På grunnlag av svarene som er gitt, kan det trekkes følgende hovedkonklusjoner:

- Ca. 75 % av alle søknader gjelder utslipp fra bolig i spredt bebyggelse. De fleste utslippstillatelsene som er gitt, er knyttet til eksisterende boliger. Dette gjelder sanering av eksisterende avløpsanlegg eller øket utslipp ved tilbygg.
- Antall saksbehandlere i hver kommune varierer mellom 1 og 3. Bare i 2 kommuner har saksbehandleren gjennomgått ADK-kurs (Anlegg, -drift -og kontroll)
- Ved søknad om utslippstillatelse benyttes standard søknadsskjema i alle kommuner. Enkelte kommuner aksepterer også annen skriftlig søknad.
- De fleste kommuner har som krav at ansvarshavende skal være autorisert rørlegger eller entreprenør. I alle kommuner bortsett fra 2 kreves det at ansvarshavende har ADK-kurs.
- I 15 av kommunene gjøres vedtaket av bygningsrådet eller teknisk hovedutvalg. I 9 kommuner er retten til å fatte vedtak delegert til bygningssjefen. Tre kommuner har delt myndigheten mellom bygningsrådet og bygningssjef .
- Det varierer hvordan saken blir behandlet ut fra et helsemessig /hygienisk synspunkt. I noen kommuner blir alle saker behandlet av kommunal helsemyndighet, andre oversender sakskartet for teknisk hovedutvalg til orientering. En tredje variant er at bare saker som av teknisk etat vurderes som "tvilsomme" blir oversendt til kommunal helsemyndighet.
- Normalt gjennomføres en befarings til lokaliteten der det søkes om separat utslipp. Generelt dårlige infiltrasjonsmuligheter i Østfold gjør at minirensanlegg ofte blir ansett som eneste mulige løsning. Grunnundersøkelser blir i slike tilfeller sløytet.
- Alle kommuner bortsett fra 3 har som fast rutine at ansvarshavende for anlegget skal gi tilbakemelding til kommunen slik at det kan gjennomføres anleggskontroll eller ferdigkontroll. Det viser seg imidlertid at denne rutinen svikter i en del tilfeller.
- Ca. halvparten av kommunene svarer at det ikke blir gjennomført driftskontroller. Minirensanlegg blir normalt kontrollert av leverandøren. Det varierer om kommunen får tilbakemelding etter disse kontrollene. Ved andre typer anlegg blir det gjennomført driftskontroll i forbindelse med slamtømming. Driftskontrollen er det området hvor det er størst avvik mellom kommunenes praksis og intensjonene i " Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg".
- Samtlige kommuner praktiserer slamtømming stort sett i samsvar med fylkesmannens retningslinjer.

- Det anbefales at fylkesmannen tar initiativet til en arbeidsgruppe som skal ha til oppgave å utarbeide rutiner for oppfølging og kontroll av anlegg i spredt bebyggelse. Arbeidsgruppen bør bestå av en representant for fylkesmannen samt representanter for kommunene.

2. Opplegg for undersøkelsen

2.1 Generelt

I medhold av "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg, fastsatt av Miljøverndepartementet 08.07.1992", har alle kommunene i Østfold fullmakt til å avgjøre tilnærmet alle søknader om separate utslipp. "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg" består egentlig av en del som utgjør selve forskriften om utslipp fra separate avløpsanlegg, og en del som gir retningslinjer for utforming og drift av separate avløpsanlegg. I det etterfølgende blir alt benevnt som "forskriften".

Fylkesmannen er regional forurensningsmyndighet, og har overordnet tilsyn med forurensningssituasjonen i fylket. Dette innebærer blant annet at fylkesmannen skal påse at alle søkere får lik og korrekt behandling i forhold til loven og at loven blir fulgt. Fylkesmannen ser et klart behov for å oppnå en mer enhetlig behandlingsprosedyre for søknader om separat utslipp. I følge forvaltningsloven § 35, skal fylkesmannen ha underretning om kommunens vedtak samtidig med at søker får melding om dette. Erfaringen viser at fylkesmannen ofte ikke får tilsendt de nødvendige dokumenter. For å få en bedre oversikt over forholdene ble det besluttet å gjennomføre en spørreundersøkelse som omfatter alle kommuner i Østfold. Hovedhensikten med undersøkelsen er å dokumentere på hvilke områder det er behov for størst innsats for å få eksisterende praksis mer i overensstemmelse med angitte forskrift.

2.2 Gjennomføring av undersøkelsen

Det ble utarbeidet et spørreskjema (vedlegg 1) som er besvart av kommunene. Alle spørsmålene på skjemaet er knyttet til 5-års perioden 1989 - 1993. Svarene fra Sarpsborg kommune omfatter perioden 1992 - 1993. Det har vært problematisk å framskaffe data for hele nåværende Fredrikstad kommune. I stedet er det innhentet svar fra Borge og Ønsøy kommuner som i dag er en del av Fredrikstad. Totalt omfatter derfor undersøkelsen svar fra 19 kommuner, men antallet kommuner i Østfold er 18. I store trekk følger spørreskjemaet paragrafene i forskriften. Etter retur av spørreskjemaene er disse gjennomgått og eventuelle uklarheter mht. besvarelsene er avklart. Det er så utarbeidet en statusbeskrivelse som gjelder for hele fylket (kapittel 3). I kapittel 4 er det gitt en kortfattet statusbeskrivelse for hver kommune. I kapittel 5 blir det gitt anbefalinger for det videre arbeidet.

3. Resultater fra hele fylket

3.1 Antall saker

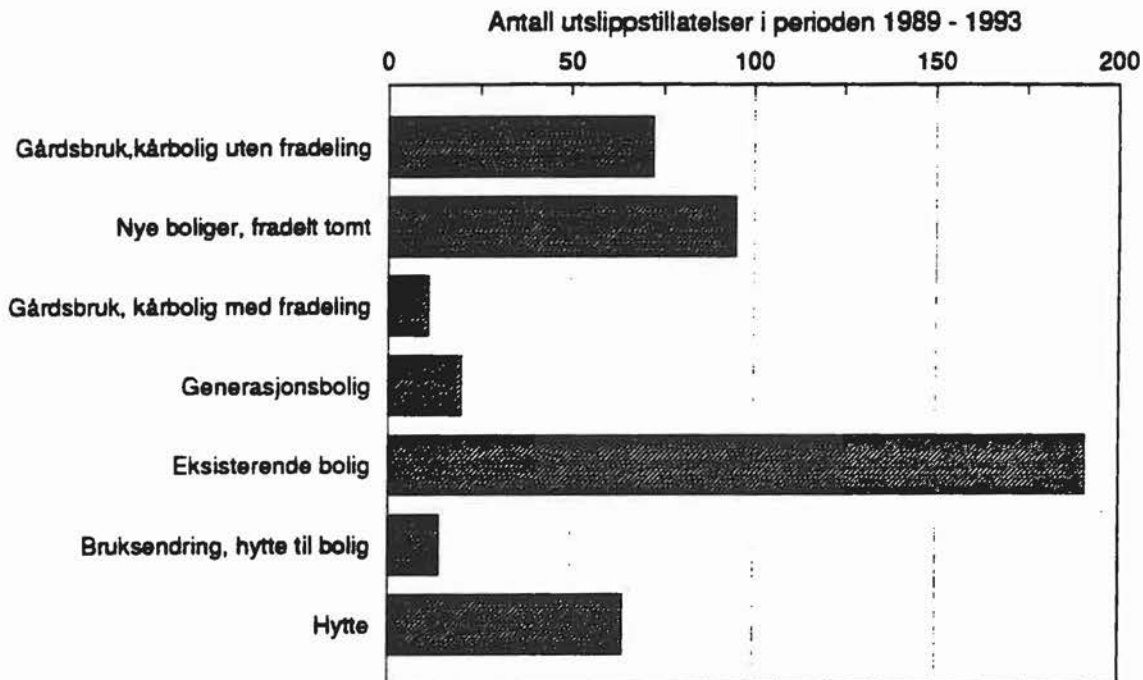
I perioden som undersøkelsen omfatter, er det behandlet i alt 533 søknader etter Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg. Tabell 1 viser fordelingen av saker mellom boliger og fritidsboliger, samt fordelingen mellom antall søknader, antall avslag og antall klager.

Tabell 1. *Fordelingen av søknader mellom boliger og fritidsboliger innenfor spredt og tett bebyggelse*

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	388	365	23	13	45	35	10	3
Fritidsboliger	34	29	4	2	66	41	7	2
Totalt	422	394	27	15	111	76	17	5

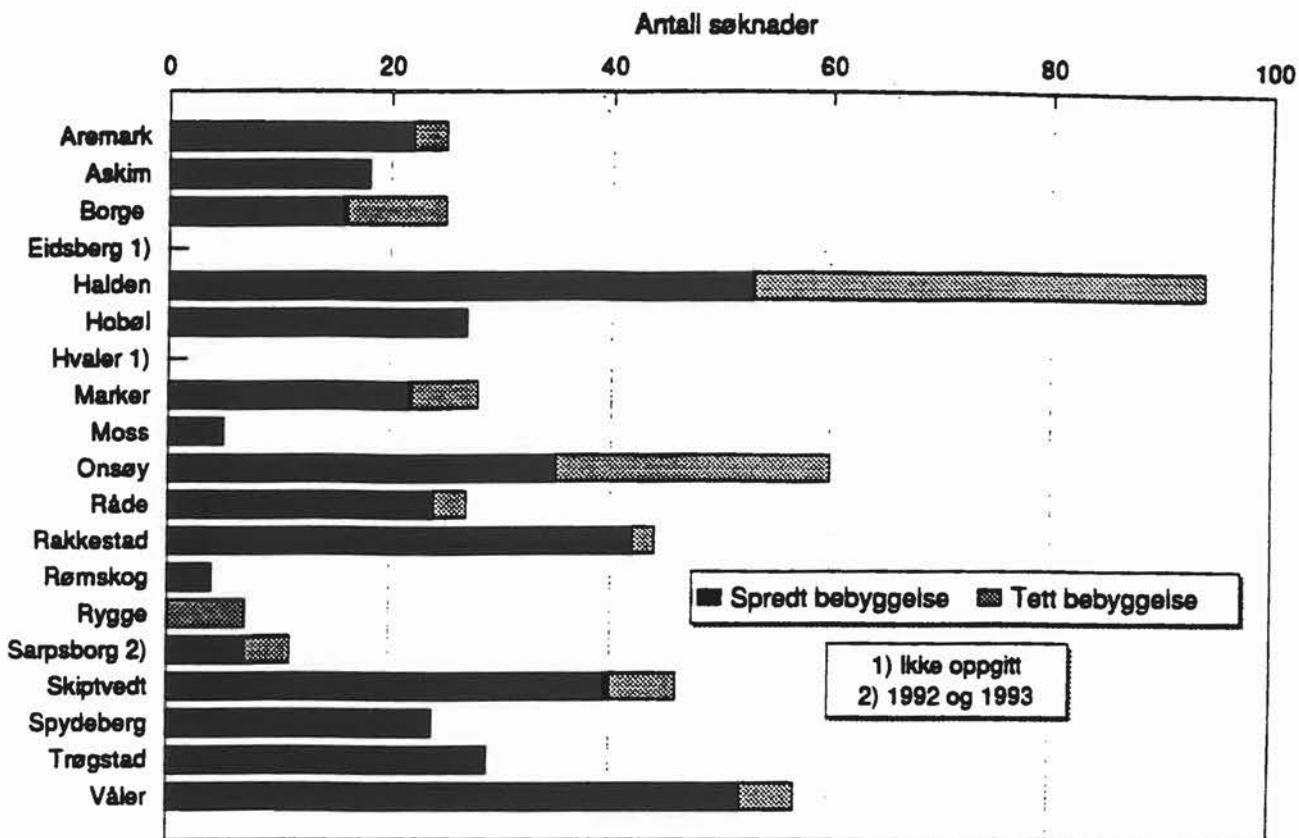
Søknad om separat utslipp fra bolig i spredt bebyggelse utgjør ca. 75 % av alle søknadene.

I spørreskjemaet ble søknadene delt inn i 7 hovedgrupper. Figur 1 viser hvordan utslippstillatelsene fordeler seg på de 7 hovedgruppene

Figur 1. *Utslippstillatelser gitt i perioden 1989 - 1993 fordelt på ulike søkerkategorier*

De fleste utslippstillatelsene er knyttet til eksisterende boliger. Dette gjelder sanering av eksisterende avløpsanlegg eller øket utslipp ved tilbygg. Figur 2 viser en oversikt over hvordan antall søknader fordeler seg på de 19 kommunene som inngår i undersøkelsen.

Figur 2. Antall søknader i perioden 1989 - 1993 (spredt bebyggelse og tett bebyggelse) i de 19 kommunene som inngår i undersøkelsen

Figur 2 viser at det er stor forskjeller mellom kommunene mht. antall søknader som er behandlet i perioden undersøkelsen omfatter. Eksempelvis har Halden kommune behandlet i alt 94 søknader, mens Moss kommune bare har behandlet 5 søknader. Dette innebærer at arbeidsmengden som medgår til saksbehandling og oppfølging av denne type saker varierer betydelig fra kommune til kommune.

3.2 Antall saksbehandlere

Antall saksbehandlere i hver kommune varierer mellom 1 og 3. Bare i 2 kommuner har saksbehandleren gjennomgått ADK-kurs (Anlegg, -drift -og kontroll). 3 saksbehandlere har SGK-kurs (Saksbehandling, grunnundersøkelse og kontroll av avløpsanlegg i spredt bebyggelse), mens en saksbehandler har TI-kurs (2-dagers kurs i regi av Teknologisk institutt). SGK- og TI-kurs blir ikke lenger arrangert. ADK-kurset omfatter blant annet innholdet i disse kursene.

3.3 Behandling av søknaden hos kommunal helsemyndighet

I § 5 i forskriften heter det at "Medisinsk-faglig ansvarlig lege skal tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå". Praksisen i kommunene varierer betydelig på dette punktet. Følgende prosedyrer er mest vanlig:

- Alle saker oversendes kommunens helsemyndighet
- Sakskartet for teknisk hovedutvalg oversendes til orientering, representant for kommunens helsemyndighet kan møte i teknisk hovedutvalg hvis ønskelig.

- Bare saker som teknisk etat anser som "tvilsomme" ut fra et hygienisk/helsemessig synspunkt, blir oversendt

For å følge forskriften er det medisinsk-faglig ansvarlig lege som skal vurdere om saken skal behandles av kommunens helsemyndighet. Denne undersøkelsen viser at saksbehandler i en del tilfeller foretar denne vurderingen. Selv om dette er etter avtale med kommunens helsemyndighet, er det ikke i overensstemmelse med § 5 i forskriften.

3.4 Søknadsskjema og ansvarshavende

Standard søknadsskjema benyttes av alle kommuner. Enkelte kommuner aksepterer også annen skriftlig søknad. I alt krever 6 kommuner at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. 15 av kommunene krever at det sendes nabovarsel i forbindelse med søknaden.

De fleste kommunene setter som krav at ansvarshavende skal være autorisert som hhv. rørlegger eller entreprenør. I alle kommuner bortsett fra 4 kreves også ADK-kurs hos ansvarshavende. Det er satt av soner for spredt bebyggelse i 10 kommuner. Det er krav om spesielle typer anlegg (normalt typegodkjente minirensesanlegg) i 3 kommuner. Et eksempel er Trøgstad der dårlig erfaring med sandfilteranlegg gjør at kommunen som regel krever typegodkjente minirensesanlegg. I Rømskog kreves typegodkjente minirensesanlegg for nye boliger. I Skiptvet er det et vedtak i hovedutvalget om at det bare er tillatt med minirensesanlegg.

3.5 Grunnundersøkelser

I følge forskriften skal grunnundersøkelser alltid gjennomføres før avløpsløsning velges. En fullstendig grunnundersøkelse består av to hoveddeler:

- Forundersøkelse, som er en visuell bedømmelse av aktuelt område når det er tatt hensyn til krav til plassering av anlegg.
- Detaljundersøkelse, som er en vurdering av løsmassenes infiltrasjonskapasitet på basis av kornfordeling eller infiltrasjonstest.

I Østfold er grunnforholdene i mange kommuner av en slik art at infiltrasjon er mindre aktuelt. Generelt dårlige erfaringer med sandfilteranlegg gjør at typegodkjente minirensesanlegg ofte foretrekkes. Grunnundersøkelser i form av prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest blir derfor ikke utført der det i utgangspunktet er klart at minirensesanlegg skal benyttes.

Normalt gjennomfører alle kommuner befaring til området. I enkelte tilfeller der det er klart at minirensesanlegg skal benyttes blir befaringen sløyfet. Dette er ikke i samsvar med forskriften. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, naboforhold, resipientforhold, grunnvann (3 kommuner har svart at dette ikke blir vurdert ved befaringen) og overvann. I alt 10 kommuner gjennomfører prøvegraving og kornfordelingsanalyse og 7 kommuner gjennomfører infiltrasjonstest i tillegg til kornfordelingsanalyse. Bare Halden og tidligere Onsøy kommune disponerer infiltrrometer.

Uansett om det skal benyttes minirensesanlegg eller jordbaserte løsninger, må første del av grunnundersøkelsen (forundersøkelsen) gjennomføres. Det må legges spesiell vekt på vurdering av resipient og areal.

3.6 Vedtaksmyndighet

Det varierer fra kommune til kommune om vedtaket fattes av bygningsrådet / teknisk hovedutvalg, eller er delegert til bygnings sjefen / saksbehandler. I 15 av kommunene gjøres vedtaket i saken av teknisk hovedutvalg eller bygningsrådet. I 9 kommuner er myndigheten til å fatte vedtak delegert til bygnings sjefen. Tre kommuner har delt myndigheten til å fatte vedtak. Et eksempel på dette er Halden kommune der bygningsrådet gjør vedtak i tett bebyggelse, mens saksbehandler har delegert myndighet i spredt bebyggelse.

For å være i samsvar med gjeldende forvaltningsrett jfr. § 24 og 25 i forvaltningsloven, skal alle vedtak grunngis og det skal gis hjemmel for vedtakene. Det ble ikke spurt om dette på skjemaet, men kommunene bør kontrollere sine rutiner i forhold til dette punktet.

3.7 Anleggskontroll og ferdigkontroll

I § 9 i forskriften blir det slått fast at den ansvarlige for anlegget skal melde fra til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Kommunen skal kontrollere anlegget og godkjenne at det tas i bruk. Kommunens kontroll kan deles i følgende hovedformer:

- Anleggskontroll, dvs. at anlegget blir kontrollert i byggeperioden. Anlegg som er basert på jord som rensemedium skal kontrolleres minst 1 gang i løpet av byggeperioden. Kontrollen foretas når de tekniske anleggene er ferdige, med infiltrasjonsrørene halveis tildekket av pukklaget.
- Ferdigkontroll, kontroll av ferdig anlegg. Ofte foregår denne kontrollen samtidig med ferdigkontroll av boligen. Denne kontrollen er en forutsetning for at anlegget kan tas i bruk.

Anleggskontrollen er mest nyttig fordi det da er mulig å luke ut feil og uheldige løsninger på et tidlig tidspunkt. Bortsett fra anlegg som baseres på jord som rensemedium, angir ikke forskriften at det skal gjennomføres anleggskontroll for andre typer anlegg.

Alle kommuner bortsett fra 3 har det som fast rutine at ansvarshavende skal gi melding om at anlegget skal kontrolleres. Flere kommuner opplyser imidlertid at denne rutinen svikter. Tilbakemelding fra ansvarshavende er en hovedforutsetning for at kontrollordningen skal fungere. Denne rutinen bør derfor innskjerpes.

3.8 Driftskontroll

Det er kommunens ansvar å gjennomføre periodisk driftskontroll av alle anlegg som er i drift. Forskriften inneholder en sjekklister som angir et minimumsomfang av driftskontrollen. Ca. halvparten av kommunene svarer at det ikke blir gjennomført driftskontroller. Der det gjennomføres driftskontroll benyttes bare unntaksvis sjekklister. I tilfeller der det benyttes minirensaneanlegg er det leverandøren av anlegget som er ansvarlig for å kontrollere anlegget et visst antall ganger pr. år. I en del kommuner blir rapportene fra servicebesøkene oversendt til kommunen. Det er da kommunens ansvar å følge opp eventuelle feil og mangler som er registrert. Det er også tilfeller der servicereporten blir en sak mellom eier av anlegget og leverandøren. Ved andre typer anlegg er normalt driftskontrollen knyttet til slamtømming. Vedkommende som er ansvarlig for slamtømming foretar også en inspeksjon av anlegget og påpeker feil og mangler. Det er ikke noe entydig mønster for hvordan kommunene håndterer rapporterte feil, brudd på tillatelsen etc. Spørreskjemaene gir ikke noe klart svar på hvorfor driftskontrollen ikke blir gjennomført. En kommune oppgir personellmangel som hovedårsaken. Manglende tradisjon og

holdning til gjennomføring av driftskontroll må også ansees som en viktig årsak. Resultatene av spørreundersøkelsen viser at det er rutinene for driftskontroll som er mest mangelfulle innenfor området "Utslipp fra separate avløpsanlegg i spredt bebyggelse". Det er her et stort behov for å forbedre rutinene i kommunene.

3.9 Tømming av slamavskillere og tette tanker

I 1990 utarbeidet Fylkesmannen i Østfold forskrifter for tømming av slamavskillere og tette oppsamlingstanker. Disse ble gjort gjeldende fra 1 januar 1991. Hovedinnholdet i forskriftene er at kommunen skal sørge for tømming. Ordningen skal omfatte anlegg i hele kommunen, både i og utenfor tettbygd strøk.

Følgende tømmefrekvenser gjelder:

Boliger med vannklosett tilknyttet :	Hvert år
Boliger uten vannklosett:	3. hvert år
Fritidsbebyggelse:	3. hvert år
Tette oppsamlingstanker:	Minimum 1 tømming pr. år.

Samtlige kommuner praktiserer nå slamtømming i spredt bebyggelse stort sett i samsvar med fylkesmannens retningslinjer. Når det gjelder tette tanker, svarer 8 kommuner at tette tanker tømmes minimum 1 gang pr år, utover dette må eieren selv bestille tømming. 5 kommuner svarer at huseier må selv bestille tømming når tanken er full. På dette punktet er det et avvik i forhold til fylkesmannens forskrift.

3.10 Årsmelding for spredt bebyggelse

Kommunene skal hvert år sende inn årsmelding til fylkesmannen. Denne årsmeldingen skal inneholde :

- Oversikt over antall gitte tillatelser (type bolig, type anlegg, oversiktskart som viser plassering av anlegg)
- Oversikt over antall driftskontroller
- Erfaringer med anleggene
- Kort framstilling av kommunens holdning til spredt bebyggelse

Tabell 2 gir en oversikt over antall årsmeldinger som fylkesmannen har mottatt hvert år fra 1989 til 1993

Tabell 2 Antall årsmeldinger mottatt hos fylkesmannen hvert år i perioden 1989 - 1993

	Årstall				
	1989	1990	1991	1992	1993
Antall kommuner i Østfold	25	25	25	22	22
Antall årsmeldinger mottatt	7	8	4	1	2

Tabell 2 viser at bare et lite antall kommuner følger fylkesmannens forskrift og utarbeider årsmelding. På dette punktet er det behov for betydelige forbedringer.

4. Resultater fra den enkelte kommune

4.1 Aremark kommune

4.1.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 25 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	17	17						
Fritidsboliger	5	5			3	3		
Totalt	22	22			3	3		

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I denne perioden har fylkesmannen mottatt 4 tillatelser eller klagesaker.

4.1.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en en enhetlig saksbehandling i kommunene. Det varierer om kommunen setter krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. I alle tilfeller blir det sendt nabovarsel. Dette er i overensstemmelse med forskriften.

4.1.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Aremark oversendes alle saker som er "etter boka" til orientering. Saker av mer ukurant natur oversendes til behandling. Denne framgangsmåten er ikke i samsvar med forskriften i og med at det er teknisk etat som vurderer om det kan oppstå hygieniske eller helsemessige ulemper. Kommunens praksis bør derfor endres.

4.1.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller entreprenør, i tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Denne ordningen er tilfredsstillende.

4.1.5 Uavklarte forhold

Alle forhold blir avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir tatt på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.1.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomfører befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser knyttet til grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Avhengig av forholdene på stedet blir det gjennomført grunnundersøkelser som omfatter prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.1.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg gjør vedtak i saken. Det benyttes standard utslippstillatelse for ulike avløpsløsninger utformet av Miljøverndepartementet sammen med anvisningsblad og utskrift fra møtebok. Kart i målestokk 1:1000 og 1:5000 benyttes som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.1.8 Kontroll av anlegg og drift

Det foretas anleggskontroll og ferdigkontroll på samtlige anlegg. I perioden 1989 til 1993 er det gjennomført kontroller ved 25 anlegg. Kontrollen gjennomføres av saksbehandler eller bygningskontrollen. Det benyttes sjekkliste ved kontrollene. Sjekklisten bør utvides til også å omfatte rubrikker for kontroll av om minirensenanlegg er typegodkjent og om det foreligger serviceavtale for anlegget. For øvrig er rutinene tilfredsstillende. Kommunen har ikke gjennomført driftskontroll ved noen anlegg. Eventuelle feil ved anleggene rapporteres via renovatøren som foretar slamtømming. Driftskontrollrutinene må derfor forbedres. Kommunen gjennomfører slamtømming i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.1.9 Konklusjon

Kommunen bør endre sine rutiner for oversendelse av saker til kommunal helsemyndighet. Rutinene for varsling av fylkesmannen om vedtak må forbedres. Kommunen mangler rutiner for gjennomføring av driftskontroll. Dette må også forbedres.

4.2 Askim kommune

4.2.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 18 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	18	18						
Fritidsboliger								
Totalt	18	18						

4.2.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir ikke sendt

nabovarsel. I følge § 4 i forskriften skal søker etter kommunens bestemmelser gi varsel om søknaden til naboer og andre som måtte ha spesielle interesser å ivareta. Det anbefales at rutinene endres slik at det også sendes nabovarsel.

4.2.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Askim er samtlige saker behandlet av kommunal helsemyndighet. Denne rutinen er derfor tilfredsstillende.

4.2.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger, i tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Denne ordningen er tilfredsstillende.

4.2.5 Uavklarte forhold

Alle forhold blir avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.2.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomfører befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser knyttet til grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det blir gjennomført grunnundersøkelser som omfatter prøvegraving og kornfordelingsanalyse. Av 15 anlegg som er bygget, er det bare ett infiltrasjonsanlegg. De øvrige anleggene er minirensesanlegg, tette tanker og slamavskillere.

4.2.7 Vedtak

Bygningssjefen gjør vedtak i saken. Det benyttes standard utslippstillatelse for ulike avløpsløsninger utformet av Miljøverndepartementet sammen med anvisningsblad og utskrift fra møtebok. Kart i målestokk 1:1000 eller 1:5000 benyttes som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.2.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er ikke foretatt anleggskontroll på samtlige anlegg. Det er imidlertid foretatt ferdigkontroll ved samtlige anlegg (15 anlegg). Kontrollen utføres av saksbehandler. Det benyttes ikke sjekklister ved kontrollene. For øvrig er rutinene tilfredsstillende. Det er gjennomført driftskontroll ved mellom halvparten og 2/3 av anleggene. Leverandørene av minirensesanleggene gjennomfører driftskontroll ved sine anlegg. Kommunen får kopi av kontrollrapportene. Øvrige anlegg blir kontrollert av slamtømmer. Ved observerte feil/mangler, gir kommunen påbud om utbedring. Rutinene for driftskontroll bør revideres slik at det blir gjennomført kontroll ved alle anlegg. Kommunen gjennomfører slamtømming i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.2.9 Konklusjon

Kommunen bør endre sine rutiner for driftskontroll slik at det blir gjennomført kontroll ved samtlige anlegg.

4.3 Borge kommune (nå en del av Fredrikstad)

4.3.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 25 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	(16) ¹⁾	16						
Fritidsboliger					9	9		
Totalt	16	16			9	9		

¹⁾ Antallet er usikkert

4.3.2 Krav til søknaden

Søknadene ble skrevet på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen hadde ikke krav om at søknaden skulle fremmes av sakkyndig konsulent. Det ble sendt nabovarsel.

4.3.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Borge ble bare sakslisten oversendt kommunal helsemyndighet. Dette er ikke i samsvar med forskriften.

4.3.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen hadde krav om at anlegget skulle utføres av autorisert rørlegger, det var ikke krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende ga melding til kommunen når anlegget skulle kontrolleres. Denne ordningen er tilfredsstillende.

4.3.5 Uavklarte forhold

Alle forhold ble avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke ble gitt tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis var i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.3.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomførte befaring til området. Befaringen omfattet vurdering av areal, drikkevannsinteresser knyttet til grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det ble gjennomført grunnundersøkelser som omfattet prøvegraving og kornfordelingsanalyse.

4.3.7 Vedtak

Bygningsrådet gjorde vedtak i saken. Det ble benyttet standard utslippstillatelse for ulike avløpsløsninger utformet av Miljøverndepartementet sammen med anvisningsblad og utskrift fra møtebok. Kart i målestokk 1:5000 eventuelt 1:1000 ble benyttet som vedlegg til saken.

4.3.8 Kontroll av anlegg og drift

Det ble foretatt anleggskontroll og ferdigkontroll på ca. 75 % av anleggene. Kontrollene ble utført av saksbehandler eventuelt bygningskontrollen. Det ble ikke benyttet sjekkliste ved kontrollene. Det ble gjennomført driftskontroll ved ca. 25 % av anleggene. Leverandørene av minirensanleggene gjennomførte driftskontroll ved sine anlegg.

4.3.9 Konklusjon

Borge er nå en del av Fredrikstad kommune, og rutinene som er beskrevet i undersøkelsen er derfor ikke lenger aktuelle.

4.4 Eidsberg kommune

4.4.1 Antall saker

I spørreskjemaet henvises til kommunens utslippssøknad. Antall søknader er derfor ikke oppgitt. Fylkesmannen har ikke motatt tillatelser etter 1991

4.4.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel.

4.4.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Eidsberg er samtlige saker behandlet av kommunal helsemyndighet. Denne rutinen er tilfredsstillende.

4.4.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger, i tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir ikke melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. I følge forskriften skal den som er ansvarshavende gi melding til kommunen slik at kontroll kan gjennomføres. Rutinene må endres slik at melding til kommunen fra ansvarshavende blir gitt.

4.4.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.4.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomfører befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, grunnvann, drikkevannsinteresser, overvann, naboforhold og resipient. Det blir gjennomført grunnundersøkelser som omfatter prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.4.7 Vedtak

Bygningsrådet gjør vedtak i saken. Det benyttes standard utslippstillatelse for ulike avløpsløsninger utformet av Miljøverndepartementet sammen med anvisningsblad og utskrift fra møtebok. Kart benyttes som vedlegg til tillatelsen. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.4.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er foretatt anleggskontroll på maksimalt 25 % av anleggene, mens ferdigkontroll er gjennomført på mellom halvparten og 2/3 av anleggene. Det lave antallet kontroller har sannsynligvis sammenheng med at det ikke blir gitt beskjed fra ansvarshavende (se pkt.4.4.4). Rutinene må revurderes og forbedres. Det er gjennomført driftskontroll ved maksimalt 25 % av kommunens anlegg. Kontrollene blir utført av teknisk etat eller slamtømmer. Kommunen har ingen spesiell oppfølging ved feil på anlegg/brudd på tillatelsen. Kommunens rutiner må forbedres slik at de blir i overensstemmelse med forskriften. Kommunens slamtømming var i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.4.9 Konklusjon

Spørreskjemaet er mangelfullt utfyllt. Kommunen må endre sine rutiner for ansvarshavendes plikt til å varsle kommunen. Rutinene for alle typer kontroll må forbedres vesentlig slik at de blir i overensstemmelse med forskriften.

4.5 Halden kommune

4.5.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 94 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	49	49			32	30	2	
Fritidsboliger	4	4			9	8	1	1
Totalt	53	53			41	38	3	1

4.5.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. Søknaden skal inneholde situasjonskart i målestokk 1:5000 - 1:20000. Det må også innleveres tunplan som viser anleggets plassering i forhold til bygning osv. Resipient skal angis, eventuelle brønner, nabogrenser etc. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.5.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Halden er samtlige saker behandlet av kommunal helsemyndighet. Denne rutinen er tilfredsstillende.

4.5.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eventuelt entreprenør, i tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Det forekommer at ansvarshavende ikke gir melding. Rutinene bør gjennomgås slik at tilbakemelding fra ansvarshavende blir gitt for alle anlegg. I et sårbart nedslagsfelt er det tatt et prinsippvedtak om at det må foreligge "særlige grunner" jfr. § 7 i forskriften for å kunne gi tillatelse.

4.5.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir tatt på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.5.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomfører befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, overvann, naboforhold og resipient. Det blir gjennomført grunnundersøkelser som omfatter prøvegraving og kornfordelingsanalyse. Hvis kornfordelingsanalysen tilsier det, blir det også gjennomført en infiltrasjonstest. Kommunen disponerer infiltrrometer.

4.5.7 Vedtak

I tettbygd strøk gjør bygningsrådet vedtak. I spredt bebyggelse er det bygningsjefen som gjør vedtaket. Saksbehandler er delegert myndighet. Det benyttes eget skjema som er i samsvar med standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad, uttalelse fra helserådet og kart i målestokk 1:5000, 1:20000 eller 1:50000 som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.5.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir ikke foretatt anleggskontroll og ferdigkontroll ved samtlige anlegg. Kontrollene blir utført av saksbehandler. Det er gjennomført driftskontroll ved maksimalt 25 % av anleggene. Driftskontrollen blir utført av slamtømmer. Ved feil/brudd på tillatelsen skriver

kommunen til vedkommende og ber om at forholdet må utbedres. Alle kontrollrutinene bør endres slik at de blir i overensstemmelse med forskriften. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.5.9 Konklusjon

Kommunen må endre sine rutiner slik at ansvarshavende i alle tilfeller gir beskjed til kommunen om kontroll. Rutinene for alle typer kontroll må forbedres.

4.6 Hobøl kommune

4.6.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 27 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	23	20	3	3				
Fritidsboliger	4	3	1					
Totalt	27	23	4	3				

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I perioden som undersøkelsen omfatter har fylkesmannen registrert 6 tillatelser og 6 klagesaker tilsammen.

4.6.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir i noen tilfeller sendt nabovarsel.

4.6.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet.

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinske faglige ansvarlige leger kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Hobøl er samtlige saker behandlet av kommunal helsemyndighet. Denne rutinen er tilfredsstillende.

4.6.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller entreprenør, i tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Det forekommer at ansvarshavende ikke gir melding. Rutinene bør gjennomgås slik at tilbakemelding fra ansvarshavende blir gitt for alle anlegg.

4.6.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.6.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomfører befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det blir gjennomført grunnundersøkelser som omfatter prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.6.7 Vedtak

Bygningsrådet gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad og kart i målestokk 1:5000, som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.6.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir ikke foretatt anleggskontroll og ferdigkontroll ved samtlige anlegg. Kontrollene blir utført av saksbehandler evt. bygningskontrollen. Det er heller ikke gjennomført driftskontroll ved samtlige anlegg. Driftskontrollen blir utført av slamtømmer. Ved feil/brudd på tillatelsen skriver kommunen til vedkommende og ber om at forholdet må utbedres. Alle kontrollrutinene bør revurderes slik at de blir i overensstemmelse med forskriften. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.6.9 Konklusjon

Kommunen må endre sine rutiner slik at ansvarshavende i alle tilfeller gir beskjed til kommunen om kontroll. Rutinene for alle typer kontroll må forbedres. Det samme gjelder rutinene for oversendelse av tillatelser til fylkesmannen.

4.7 Hvaler kommune

4.7.1 Antall saker

I følge spørreskjemaet ble det behandlet i alt 16 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Fylkesmannen har imidlertid registrert 46 saker. Kommunen har ikke foretatt noen inndeling mellom tett og spredt bebyggelse.

4.7.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel.

4.7.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk

faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Hvaler blir samtlige saker forelagt kommunelegen.

4.7.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen stiller ingen krav til ansvarshavende. Det er heller ingen ordning med tilbakemelding fra ansvarshavende til kommunen. Det anbefales at kommunen utarbeider kriterier for den som skal fungere som ansvarshavende. I følge § 9 i forskriften skal ansvarshavende gi tilbakemelding til kommunen vedr. kontroll. Denne rutinen må derfor kommunen få etablert.

4.7.5 Uavklarte forhold

Det er ikke svart verken ja eller nei på om alle uavklarte saker er avklart før realitetsbehandling D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunen bør gjennomgå sin praksis for å sikre at den er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.7.6 Grunnundersøkelser

Spørreskjemaet gir ikke noe entydig svar på hvilke rutiner som følges. Kommunen bør kontrollere sine rutiner på dette punktet.

4.7.7 Vedtak

Bygningsjefen gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad, utskrift fra møtebok og kart i målestokk 1:5000 som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.7.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir ikke foretatt anleggskontroll, ferdigkontroll eller driftskontroll ved noen anlegg. Det er dermed ikke noe grunnlag for å følge opp feil eller brudd på tillatelsen. Det må utarbeides og tas i bruk rutiner for gjennomføring av alle typer kontroll, slik at kommunens praksis blir i overensstemmelse med forskriften. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.7.9 Konklusjon

Kommunen bør stille krav til ansvarshavende. Det må etableres en ordning for å sikre at ansvarshavende gir beskjed til kommunen for å få gjennomført kontroll. Rutiner for alle typer kontroll må etableres og tas i bruk slik at kommunens praksis blir i overensstemmelse med "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg".

4.8 Marker kommune

4.8.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 28 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Dette er i overensstemmelse med det som er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	18	18						
Fritidsboliger	4	4			6	6		
Totalt	22	22			6	6		

4.8.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir ikke sendt nabovarsel.

4.8.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Marker får kommunal helsemyndighet oversendt møteprotokollen før og etter møtet i bygningsrådet. Kommunen bør endre sine rutiner på dette punktet. Hver enkelt sak bør behandles i samsvar med forskriften. D.v.s kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes saken og avgjør om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå.

4.8.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av rørlegger eller entreprenør, det settes ikke krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. For å sikre at anleggene får en tilfredsstillende utførelse anbefales at kommunen også krever at ansvarshavende skal ha ADK-kurs.

4.8.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.8.6 Grunnundersøkelser

Normalt blir det gjennomført befaring til området. Har søker på forhånd valgt minirensaneanlegg, har befaring i noen tilfeller blitt sløyfet. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det blir ikke gjennomført grunnundersøkelser som for eksempel prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.8.7 Vedtak

Bygningsrådet gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad, utskrift fra møteboken, kart i målestokk 1:5000 og 1:50000, samt skisse i målestokk 1:1000 som vedlegg til saken. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.8.8 Kontroll av anlegg og dritt

Det blir foretatt anleggskontroll ved samtlige anlegg. Ferdigkontrollen blir ikke gjennomført ved samtlige anlegg. Kontrollene utføres av saksbehandler evt. bygningskontrollen. Driftskontrollen ved minirensanleggene blir utført av leverandørene av anleggene. For de øvrige anleggstypene blir det ikke gjennomført driftskontroll. Det er ingen fast ordning for oppfølging av påviste feil og mangler ved anleggene. Alle kontrollrutinene må revurderes slik at de blir i overensstemmelse med forskriften. Kommunen har ikke svart på om slamtømmingen er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.8.9 Konklusjon

Det anbefales at kommunen stiller krav om at ansvarshavende skal ha gjennomgått ADK-kurs. Kommunal helsemyndighets rolle i saksbehandlingen bør også gjennomgås for å sikre at denne er i samsvar med forskriften. Rutinene og kommunens praksis for alle typer kontroll må forbedres.

4.9 Moss kommune

4.9.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 5 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	3	3						
Fritidsboliger	2	2						
Totalt	5	5						

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I perioden som undersøkelsen omfatter, har fylkesmannen ikke registrert noen tillatelser eller klagesaker.

4.9.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel.

4.9.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Moss eksisterer ikke lenger helserådet i den tradisjonelle formen. Ut fra spørreskjemaet er det ikke mulig å fastslå hvordan den helsemessige/hygieniske siden ved søknader avklares.

4.9.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger. Det settes ikke krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. For å sikre at anleggene får en tilfredsstillende utførelse anbefales at kommunen også krever at ansvarshavende skal ha ADK-kurs.

4.9.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir tatt på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.9.6 Grunnundersøkelser

Normalt blir det gjennomført befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Østfold ing. høyskole og Landbrukshøyskolen utfører grunnundersøkelser og kommer med anbefalinger. Grunnundersøkelsene omfatter prøvegraving og kornfordelingsanalyse, men ikke infiltrasjonstest.

4.9.7 Vedtak

Bygningsrådet eventuelt teknisk hovedutvalg gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad og utskrift fra møteboken. Det benyttes ikke kartvedlegg til utslippstillatelsen.

4.9.8 Kontroll av anlegg og drift

Det ble ikke foretatt anleggskontroll ved noen anlegg. Det ble imidlertid gjennomført ferdigkontroll ved samtlige anlegg. Av spørreskjemaet framgår det ikke hvem som er ansvarlig for ferdigkontrollen. Det er ikke foretatt noen form for driftskontroll ved anleggene. Det er heller ikke etablert formelle prosedyrer for å følge opp feil på anlegg/brudd på tillatelsen. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.9.9 Konklusjon

Kommunen må forbedre sine kontrollrutiner. Det samme gjelder rutinene for varsling av fylkesmannen. I tillegg må det også tas i bruk rutiner for å følge opp feil på anlegg og brudd på tillatelsen. Det anbefales også at ansvarshavende skal ha gjennomgått ADK kurs.

4.10 Onsøy kommune (nå en del av Fredrikstad)

4.10.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 60 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	35	29	6	2	3	0	3	
Fritidsboliger					22 1)	6		
Totalt	35	29	6	2	25	6	3	

1) Alle sakene var ikke ferdig behandlet ved retur av spørreskjemaet

4.10.2 Krav til søknaden

Søknaden ble skrevet på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen hadde ikke krav om at søknaden skulle fremmes av sakkyndig konsulent. Det ble sendt nabovarsel.

4.10.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Onsøy ble bare saklisten oversendt kommunal helsemyndighet. Dette er ikke i samsvar med forskriften.

4.10.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen hadde krav om at anlegget skulle utføres av autorisert rørlegger eventuelt autorisert entreprenør, det var krav om at ansvarshavende skulle ha ADK-kurs. Ansvarshavende ga melding til kommunen når anlegget skulle kontrolleres. Denne ordningen er tilfredsstillende.

4.10.5 Uavklarte forhold

Alle forhold ble avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke ble gitt tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis var i samsvar med §17 i forvaltningsloven.

4.10.6 Grunnundersøkelser

Kommunen gjennomførte befaring til området. Befaringen omfattet vurdering av areal, grunnvann, drikkevannsinteresser, overvann naboforhold og resipient. Det ble gjennomført grunnundersøkelser som omfattet prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest i felt.

4.10.7 Vedtak

Bygningsrådet evt. bygningssjefen gjorde vedtak i saken. Det ble benyttet standard utslippstillatelse for ulike avløpsløsninger utformet av Miljøverndepartementet sammen med anvisningsblad, utskrift fra møtebok, brev med detaljert uttalelse fra driftsavdelingen, samt jordartsanalyse/siktekurve. Kart i målestokk 1:5000 eventuelt 1:1000 ble benyttet som vedlegg til saken.

4.10.8 Kontroll av anlegg og drift

Det ble foretatt anleggskontroll og ferdigkontroll på ca. 75 % av anleggene. Kontrollene ble utført av saksbehandler eventuelt bygningskontrollen. Det ble ikke benyttet sjekklister ved kontrollene. Det ble gjennomført driftskontroll ved ca. 25 % av anleggene. Driftskontroll skjedde bare ved mistanke om irregulære forhold, klager og stikkprøvekontroll.

4.10.9 Konklusjon

Onsøy er nå en del av Fredrikstad kommune, rutinene som er beskrevet i undersøkelsen er derfor ikke lenger aktuelle.

4.11 Råde kommune

4.11.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 27 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Dette er i samsvar med det som er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	23	22	1					
Fritidsboliger	1	1			3	2	1	
Totalt	24	23	1		3	2	1	

4.11.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Ofte benyttes også annen skriftlig søknad som et tillegg. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.11.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Råde blir alle saker oversendt til kommunal helsemyndighet for behandling.

4.11.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller autorisert entreprenør. Det settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres.

4.11.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.11.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Ofte blir det foretatt prøvegraving på stedet. Ved behov blir det også gjort en komfordelingsanalyse. Som regel er det bare leire under matjordlaget.

4.11.7 Vedtak

Bygningsjefen gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad. Sitasjonsplan, kart og eventuell komfordelingsanalyse benyttes også som vedlegg til utslippstillatelsen. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.11.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir foretatt anleggskontroll og ferdigkontroll ved samtlige anlegg. Normalt blir kontrollen utført av saksbehandler, i enkelte tilfeller av bygningskontrollen eller rørlegger. Ved kontrollen blir det benyttet sjekkliste. Det er utført driftskontroll ved ca 25 % av anleggene i kommunen. Slamtømmer er ansvarlig for kontrollen. Ved feil på anlegg/brudd på tillatelsen får bruker/grunneier krav om å utbedre/reparere anlegget. Rutinene for anleggskontroll og ferdigkontroll fungerer tilfredsstillende. Antallet driftskontroller er imidlertid for lavt. En gjennomgang av rutinene for å øke antall driftskontroller bør derfor gjennomføres. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.11.9 Konklusjon

Kommunen bør øke antall driftskontroller av renseanleggene.

4.12 Rakkestad kommune

4.12.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 44 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	42	42			2	1	1	1
Fritidsboliger								
Totalt	42	42			2	1	1	1

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I perioden som undersøkelsen omfatter har fylkesmannen registrert til sammen 21 tillatelser og klagesaker.

4.12.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. I tillegg kreves situasjonsplan (kart) som viser naboforhold, plassering av evt. borebrønn, utslippssted m.v.. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. Disse rutinene er tilfredsstillende

4.12.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige leger tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Rakkestad får kommunal helsemyndighet oversendt et eksemplar av saksutredningen før behandling i hovedutvalg for teknisk sektor. For saker som avgjøres av teknisk sjef er det ingen tilsvarende prosedyre. Kommunen må gjennomgå sine rutiner slik at de blir i overensstemmelse med § 5 i forskriften.

4.12.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller autorisert entreprenør. Det settes krav om at kun "nye entreprenører" (dvs. entreprenører som ikke tidligere har hatt ansvaret for anlegg i kommunen) skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres.

4.12.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.12.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Normalt er infiltrasjon ikke aktuelt i Rakkestad kommune. Grunnundersøkelser som omfatter prøvegravning, komfordelingsanalyse og infiltrasjonstest blir derfor ikke utført.

4.12.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg gjør vedtak i saken. Etter høsten 1990 kan også bygningssjefen fatte vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad, utskrift fra møtebok, kart i målestokk 1:5000 og et sett av saksdokumentene som vedlegg til utslippstillatelsen. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.12.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir foretatt anleggskontroll ved samtlige anlegg. Ferdigkontroll er gjennomført ved vel 75% av anleggene. Kontrollen blir utført av bygningskontrollen. Driftskontroll er ikke utført i perioden. Prosedyrer for oppfølging av feil på anlegg/brudd på tillatelsen er derfor heller

ikke etablert. Kommunen må gjennomgå sine rutiner slik at driftskontroller og oppfølging av disse blir gjennomført. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.12.9 Konklusjon

Kommunen må endre sine rutiner for behandling av saker i kommunal helsemyndighet slik at saksbehandlingen på dette punktet blir i samsvar med §5 i forskriften. I tillegg må kommunen etablere en ordning med driftskontroll for anlegg som har fått utslippstillatelse etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg".

4.13 Rømskog kommune

4.13.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 4 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	4	4						
Fritidsboliger								
Totalt	4	4						

4.13.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. For nye boliger er det et generelt krav om at det skal bygges minirensanlegg. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.13.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Rømskog blir alle saker oversendt kommunal helsemyndighet til behandling.

4.13.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen har ikke krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller entreprenør, men det er krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres.

4.13.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.13.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, naboforhold og resipient. Prøvegraving og kornfordelingsanalyse blir bare foretatt når infiltrasjon skal vurderes.

4.13.7 Vedtak

Bygningsrådet gjør vedtak i saken. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. I tillegg benyttes anvisningsblad, utskrift fra møtebok og kart i målestokk 1:5000. Dette er en tilfredsstillende rutine.

4.13.8 Kontroll av anlegg og drift

Det blir foretatt anleggskontroll og driftskontroll ved samtlige anlegg. Kontrollen blir utført av saksbehandler. Ved kontrollen benyttes sjekklister. Driftskontroll blir utført av leverandøren av minirensanlegget. Ved feil på anlegg/brudd på tillatelsen blir det gitt pålegg om utbedring. Det framgår ikke av svarene om driftskontrollen også omfatter andre anleggstyper. Hvis det bare blir gjennomført driftskontroll på minirensanleggene, bør kommunen gjennomgå sine rutiner slik at også andre anleggstyper omfattes av kontrollen. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.13.9 Konklusjon

Kommunen må endre sine rutiner for driftskontroll slik at alle anleggstyper blir inkludert.

4.14 Rygge kommune

4.14.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 7 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger								
Fritidsboliger					7	3	2	
Totalt					7	3	2	

4.14.2 Krav til søknaden

Det varierer om søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet, eller om det benyttes annen skriftlig søknad. Det er fordelaktig

m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene om det benyttes bare standard søknadsskjema. Det anbefales derfor at kommunen benytter denne praksisen. Kommunen setter krav til at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir ikke sendt nabovarsel.

4.14.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. Ut fra svarene på spørreskjemaet er det uklart om alle saker blir oversendt kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege. I perioden er 2 av 5 saker behandlet av kommunal helsemyndighet. Kommunen bør gjennomgå sine rutiner for å sikre at kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege gjennomfører en vurdering av hygieniske og helsemessige sider ved alle saker.

4.14.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller autorisert entreprenør. Det er også krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres.

4.14.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.14.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det blir også foretatt prøvegraving, komfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.14.7 Vedtak

Bygningssjefen gjør vedtak i saken. Det benyttes bare standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. Det anbefales at anvisningsblad og kartskisse benyttes som vedlegg til utslippstillatelsen.

4.14.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er foretatt anleggskontroll og ferdigskontroll ved ca. 25 % av anleggene. Underbemanning blir oppgitt som en årsak til den lave andelen kontroller. Leverandøren av minirensanlegg type "Biovac" utfører driftskontroll ved anlegg av denne typen. Kommunen får tilsendt kopi av kontrollrapportene. For øvrig blir det ikke gjennomført noen form for driftskontroll. Det er heller ingen prosedyrer for oppfølging av feil på anlegget/brudd på tillatelsen. Kommunen må gjennomgå sine rutiner slik at det blir foretatt en tilfredsstillende kontroll både under bygging og drift av anlegg.

4.14.9 Konklusjon

Kommunen må endre sine rutiner slik at det blir gjennomført en hygienisk og helsemessig vurdering som er i henhold til § 5 i forskriften. I tillegg må rutinene for alle typer kontroll forbedres slik at også dette blir i overensstemmelse med forskriften.

4.15 Sarpsborg kommune

4.15.1 Antall saker

Som følge av kommunesammenslåingen i 1992 omfatter svarene fra Sarpsborg bare perioden 1992 og 1993. I perioden ble det behandlet i alt 11 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	7	7			1		1	
Fritidsboliger					3	3		
Totalt	7	7			4	3	1	

4.15.2 Krav til søknaden

Det benyttes standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. I tillegg skal et kartutsnitt vedlegges søknaden. Det er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene om det benyttes bare standard søknadsskjema. Kommunen setter krav til at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel.

4.15.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Sarpsborg vurderer saksbehandler i hvert enkelt tilfelle om kommunal helsemyndighet skal trekkes inn. Dette er etter avtale med helsesjefen. Denne praksisen er ikke i samsvar med § 5 i forskriften.

4.15.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger. Det er også krav om at ansvarshavende skal ha ADK-kurs. Ansvarshavende gir melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres.

4.15.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.15.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. I perioden som undersøkelsen omfatter har det ikke vært behandlet søknader der infiltrasjon i grunnen er aktuelt. Det er derfor ikke foretatt prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.15.7 Vedtak

Bygningssrådet gjør vedtak i saker som gjelder ny bebyggelse, mens bygningssjefen gjør vedtak i saker vedr. eksisterende bebyggelse. Det benyttes standard utslippstillatelse som er utformet av Miljøverndepartementet. Som vedlegg benyttes anvisningsblad og kart i målestokk 1:1000 og 1:5000.

4.15.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er foretatt anleggskontroll ved ca. 75 % av anleggene. Samtlige anlegg har gjennomgått ferdigkontroll. Driftskontroller er ikke gjennomført. Kommunen må gjennomgå sine rutiner slik at det blir gjennomført en tilfredsstillende driftskontroll. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.15.9 Konklusjon

Rutinene for driftskontrollen må forbedres.

4.16 Skiptvet kommune

4.16.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 46 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Det samme antallet er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	32	32			6	4	2	1
Fritidsboliger	8	8						
Totalt	40	40			6	4	2	1

4.16.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.16.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk

faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Skiptvet får kommunal helsemyndighet oversendt et eksemplar av saksutredningen før behandling i hovedutvalg for teknisk sektor hvor de har møterett.

4.16.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger. I tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK kurs. Ansvarshavende skal gi melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Erfaringen viser at denne rutinen svikter i noen tilfeller.

4.16.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.16.6 Grunnundersøkelser

Hvis det er aktuelt med infiltrasjon i grunnen blir det gjennomført befarings til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. I tilfeller der det er aktuelt med infiltrasjon i grunnen, blir det foretatt grunnundersøkelse som omfatter prøvegraving, komfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.16.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg eller bygningssjef gjør vedtak. I saker som gjelder jordresorpsjonsanlegg for hytter er det avdelingsingeniør som gjør vedtak. Som utslippstillatelse benyttes utskrift fra møtebok med kart i målestokk 1:5000 som vedlegg. Det anbefales at kommunen går over til å benytte standard utslippstillatelse utarbeidet av Miljøverndepartementet. Utskrift fra møtebok, anvisningsblad og kart kan da benyttes som vedlegg til utslippstillatelsen.

4.16.8 Kontroll av anlegg og drift

Det framgår ikke av svarene på spørreskjemaet om det er gjennomført noen form for kontroll.

4.16.9 Konklusjon

Kommunen må gjennomgå sine kontrollrutiner slik at disse blir i overensstemmelse med forskriften.

4.17 Spydeberg kommune

4.17.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 24 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	24	22	2	1				
Fritidsboliger								
Totalt	24	22	2	1				

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I perioden som undersøkelsen omfatter, har fylkesmannen registrert 4 tillatelser og klagesaker.

4.17.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t. å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.17.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Spydeberg blir alle saker oversendt kommunal helsemyndighet for behandling.

4.17.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av rørlegger. I tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK kurs. Ansvarshavende gir ikke melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. I henhold til § 9 i forskriften skal ansvarshavende gi melding. Kommunen må endre sine rutiner på dette punktet.

4.17.5 Uavklarte forhold

Av svarskjemaet framgår det at det er uavklarte forhold før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er ikke i samsvar med §17 i forvaltningsloven. Denne praksisen må derfor endres slik at alle forhold er avklart før behandling av saken.

4.17.6 Grunnundersøkelser

Normalt blir det bare gjennomført en skjønnsmessig vurdering, men det blir foretatt en befaring til området. Ved befaringen vurderes drikkevannsinteresser, naboforhold og resipient. Det blir ikke foretatt grunnundersøkelser.

4.17.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse med anvisningsblad utformet av Miljøverndepartementet.

4.17.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er ikke utført noen form for kontroll av anleggene fra kommunens side. Minirensanleggene blir fulgt opp av de respektive leverandører. Ved feil på minirensanlegg gir leverandøren tilbakemelding til eier. For tette tanker og sandfilteranlegg er det tilfeldig hvilken oppfølging som blir gjennomført ved feil på anlegg/brudd på tillatelsen. Kommunen må etablere rutiner slik at det blir gjennomført anleggskontroll, ferdigkontroll og driftskontroll. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.17.9 Konklusjon

Kommunen må legge opp rutiner slik at ansvarshavende gir tilbakemelding for å få kontroll av anlegget. Saksbehandlingsprosedyrene må legges opp slik at det ikke er noen uavklarte forhold før saken tas til realitetsbehandling. Kommunen må legge opp kontrollrutiner som dekker både bygging og drift av anlegg slik at dette blir i overensstemmelse med "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg".

4.18 Trøgstad kommune

4.18.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 29 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Dette er i samsvar med det som er registrert hos fylkesmannen. Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	27	25	2					
Fritidsboliger	2	2						
Totalt	29	27	2					

4.18.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir sendt nabovarsel. På grunn av dårlige erfaringer med sandfilteranlegg kreves som regel at det benyttes typegodkjente minirensanlegg. Disse rutinene er tilfredsstillende.

4.18.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinske faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Trøgstad blir bare saker der det er tvil om de helsemessige/hygieniske forholdene oversendt til kommunal helsemyndighet for behandling. Dette er ikke i samsvar med §5 i forskriften. Kommunen må derfor legge om sine rutiner på dette punktet.

4.18.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger eller entreprenør. I tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK kurs. Ansvarshavende gir ikke melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. I følge § 9 i forskriften skal ansvarshavende gi melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres. Kommunen må endre sine rutiner slik at ansvarshavende varsler for kontroll.

4.18.5 Uavklarte forhold

Alle forhold er avklart før realitetsbehandling av saken. D.v.s. at det ikke gis tillatelse under forutsetning av avgjørelser som blir fattet på et senere tidspunkt. Kommunens praksis er i samsvar med § 17 i forvaltningsloven.

4.18.6 Grunnundersøkelser

Det gis ikke anledning til nybygg uten at det stilles krav om minirenseanlegg. Det blir derfor vanligvis gjennomført en befaring og skjønnsmessig vurdering av grunnforholdene. Denne omfatter vurdering av areal, grunnvann, drikkevannsinteresser overvann, naboforhold og resipient. Det blir ikke foretatt grunnundersøkelser.

4.18.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse uten anvisningsblad utformet av Miljøverndepartementet. Som vedlegg benyttes utskrift fra møtebok og kart i målestokk 1:1000. Ved infiltrasjon/sandfilteranlegg vedlegges situasjonsplan, ved minirenseanlegg vedlegges kart som viser geografisk beliggenhet.

4.18.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er utført anleggskontroll ved ca. 25 % av anleggene. Driftskontrollen ved minirenseanleggene utføres av leverandøren. Ved feil på anlegg har man kommet til enighet med brukeren om hvordan utbedring skal foregå. Kommunen må endre sine rutiner slik at alle aktuelle anlegg gjennomgår anleggskontroll og ferdigkontroll. Rutinene i forbindelse med driftskontrollen må også revurderes. Driftskontroll skal gjennomføres også ved andre anlegg enn minirenseanlegg. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.18.9 Konklusjon

Kommunen må legge opp rutiner slik at ansvarshavende gir tilbakemelding til kommunen for å få kontroll av anlegget. Alle saker skal framlegges for kommunens medisinsk-faglige ansvarlige lege for vurdering av om det kan oppstå hygieniske eller helsemessige ulemper ved utslippet. Kommunens rutiner for ferdigkontroll og driftskontroll må forbedres.

4.19 Våler kommune

4.19.1 Antall saker

I perioden ble det behandlet i alt 57 søknader etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg". Etterfølgende tabell viser hvordan sakene fordelte seg på hhv. spredt / tett bebyggelse og fordelingen mellom boliger og fritidsboliger.

	Spredt bebyggelse				Tett bebyggelse			
	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
Boliger	50	41	9	7	1		1	1
Fritidsboliger	2		1		4	1	3	1
Totalt	52	41	10		5	1	4	2

Som nevnt i pkt. 2.1 skal fylkesmannen varsles om kommunens vedtak samtidig med søker. I perioden som undersøkelsen omfatter, har fylkesmannen registrert til sammen 36 tillatelser og klagesaker.

4.19.2 Krav til søknaden

Søknaden skrives på standard søknadskjema utarbeidet av Miljøverndepartementet. Det benyttes også annen skriftlig søknad. Det anbefales at kommunen går over til bare å benytte standard søknadskjema. Dette er fordelaktig m.h.t å få en enhetlig saksbehandling i kommunene. Kommunen setter ikke krav om at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent. Det blir ikke sendt nabovarsel.

4.19.3 Forholdet til kommunal helsemyndighet

I følge forskriften skal kommunens medisinsk faglige ansvarlige lege tilsendes nødvendige dokumenter for å vurdere om hygieniske eller helsemessige ulemper kan oppstå. Medisinsk faglig ansvarlig lege kan kreve at saken skal forelegges kommunal helsemyndighet til behandling etter forskriften. I Våler oversendes sakskartet i forbindelse med møter i teknisk hovedutvalg til kommunal helsemyndighet for orientering. I perioden er 1 sak behandlet. Dette er ikke i samsvar med § 5 i forskriften. Kommunen må derfor legge om sine rutiner på dette punktet slik at alle saker blir oversendt til kommunens medisinsk-faglige ansvarlige lege for vurdering.

4.19.4 Krav til ansvarshavende

Kommunen setter krav om at anlegget skal utføres av autorisert rørlegger. I tillegg settes krav om at ansvarshavende skal ha ADK kurs. Ansvarshavende skal gi melding til kommunen når anlegget skal kontrolleres, men i en del tilfeller blir ikke dette kravet overholdt. Kommunen må endre sine rutiner slik at ansvarshavende varsler for kontroll.

4.19.5 Uavklarte forhold

I saker der det må gjennomføres grunnundersøkelser, blir disse ikke utført før saken realitetsbehandles. Dette innebærer at ikke alle forhold er avklart før realitetsbehandling. Kommunen må derfor endre sine rutiner slik at også eventuelle grunnundersøkelser blir gjennomført før behandling

4.19.6 Grunnundersøkelser

Det blir gjennomført befaring til området. Befaringen omfatter vurdering av areal, drikkevannsinteresser, grunnvann, overvann, naboforhold og resipient. Det blir også foretatt prøvegraving, kornfordelingsanalyse og infiltrasjonstest.

4.19.7 Vedtak

Teknisk hovedutvalg gjør vedtak. Det benyttes standard utslippstillatelse med anvisningsblad utformet av Miljøverndepartementet. Som vedlegg benyttes utskrift fra møtebok og kart i målestokk 1:5000.

4.19.8 Kontroll av anlegg og drift

Det er utført anleggskontroll ved ca. 75 % av anleggene. Ferdigkontroll er utført ved ca. 50 % av anleggene. Driftskontroll er ikke utført. Kommunen må endre sine rutiner slik at alle aktuelle anlegg gjennomgår anleggskontroll og ferdigkontroll. Rutinene i forbindelse med driftskontrollen må også revurderes. Kommunens slamtømming er i samsvar med fylkesmannens forskrift.

4.19.9 Konklusjon

Kommunen må legge opp rutiner slik at ansvarshavende gir tilbakemelding til kommunen for å få kontroll av anlegget. Alle saker skal framlegges for kommunens medisinsk-faglige ansvarlige lege for vurdering av om det kan oppstå hygienisk eller helsemessige ulemper ved utslippet. Kommunens rutiner for ferdigkontroll og driftskontroll må forbedres.

5. Forslag til videre arbeid

Svarene på spørreskjemaene viser at det særlig er rutinene som er knyttet til oppfølging og kontroll av anlegg, som svikter. For å bedre dette bør fylkesmannen ta et initiativ til utarbeidelse av rutiner for oppfølging og kontroll av anlegg. Dette kan gjøres ved å opprette en arbeidsgruppe med representanter for kommunene og fylkesmannen.

Undersøkelsen viser også at det svikter mht. å sende inn årsmeldinger til fylkesmannen. Det samme gjelder varsling av fylkesmannen om vedtak. Det anbefales at fylkesmannen tar initiativet til et årlig møte med kommunene i Østfold der aktuelle tema vedrørende spredt bebyggelse blir diskutert.

Appendix 1. Spørreskjema

Fylkesmannen i Østfold - Miljøvernavdelingen

Generelle rutiner for saksbehandlingen etter "Forskrift om utslipp fra separate avløpsanlegg" Spørreundersøkelse

Kommune nr.....

Kommune:.....

Alle spørsmål gjelder for perioden fra og med 1989 til og med 1993, hvis ikke annet er spesifisert.

1. Saksbehandlingen.

a: Saksbehandlere

Antall saksbehandlere: .....

Av disse har ..... SGK- kurs., ... TI - kurs, ... ADK - kurs.

Antall kontrollører: .....

Hvem utfører kontrollen ?(kryss av): Saksbehandler :.... Bygningsskontrollen: .....

Rørleggerkontrollen:..... Andre: .....

Kommentarer:

.....
.....

b: Boliger: Behandlede saker, spredt bebyggelse   **Antall søknader:** .....

Antall tillatelser: .....

Antall avslag: .....

Antall klager: .....

Behandlede saker, tett bebyggelse   **Antall søknader:** .....

Antall tillatelser: .....

Antall avslag: .....

Antall klager: .....

c: Fritidsbebyggelse:Behandlede saker, spredt bebyggelse   **Antall søknader:** .....

Antall tillatelser: .....

Antall avslag: .....

Antall klager: .....

Behandlede saker, tett bebyggelse   **Antall søknader:** .....

Antall tillatelser: .....

Antall avslag: .....

Antall klager: .....

Kommentarer:

.....
.....

d: Sakene fordelt på sakstype: (tallfest hver gruppe)

Gårdsbruk, kårboliger <u>uten</u> fradeling :	Godkjent:.....	Avslag: .....
Nye boliger , <u>fradelt</u> tomt:	Godkjent:.....	Avslag: .....
Gårdsbruk, kårboliger <u>med</u> fradeling :	Godkjent:.....	Avslag: .....
Generasjonsbolig:	Godkjent:.....	Avslag: .....
Eksisterende bolig:	Godkjent:.....	Avslag: .....
Bruksendring , hytte til bolig:	Godkjent:.....	Avslag: .....
Hytter:	Godkjent:.....	Avslag: .....

Kommentarer:

.....

.....

e: Krav til søknaden, jfr. §4: Ja Nei

Benytt standard søknadsskjema ? (kryss av):	.....	.....
Benytt annen skriftlig søknad ?:	.....	.....
Bare muntlig ?:	.....	.....
Setter kommunen krav til at søknaden skal fremmes av sakkyndig konsulent ?:	.....	.....
Krever kommunen grunnundersøkelser ?:	.....	.....
Bli det sendt nabovarsel ?:	.....	.....
Spesifiser andre krav til søknaden, evt. legg ved materiale som viser hvilke andre krav som kommunen stiller:		

Kommentarer:

.....

.....

f: Helserådets stilling, jfr. § 5 Ja Nei

Bli alle saker sendt til helserådet til behandling ?:	.....	.....
Antall saker som er behandlet i helserådet :	.....	

Kommentarer:

.....

.....

g: Kriterier og vilkår, jfr. § 8

Hvilken resipientvurdering foretar kommunen(spesifiser)?.....

h: Krav til ansvarshavende, jfr. § 9

Autorisert rørlegger (kryss av) ..... Rørlegger: .....

Autorisert entreprenør: ..... Entreprenør: .....

Andre: ..... Ingen krav: .....

Ja   Nei

Er det krav til ADK- kurs ?: ....

Er det krav til TI-kurs ?: ....

Gir ansvarshavende melding til kommunen når
avløpsanlegget skal kontrolleres ? : ....

Har kommunen lokal forskrift ? : ....

Hvis nei:

Arbeider kommunen med utarbeidelse av lokal forskrift ? : ....

Kommentarer:

.....
.....

i: Forholdet til kommuneplanleggingen   Ja   Nei

Er det satt av sone for spredt bosetning
i kommuneplanen?: ....

Er det i visse soner satt spesielle krav til type anlegg ? : ....

Kommentarer:

.....
.....

j: Uavklarte forhold   Ja   Nei

Blir alle alle uavklarte forhold i saken avgjort før
realitetsbehandling ? : ....

Kommentarer:

.....
.....

k: Vedtak

Hvem gjør vedtak i saken ?

Bygningsråd: ..... Teknisk h. utvalg: .....

Bygningssjef: .....

Andre: .....

Hvilken form har utslipps-
tillatelsen ?:

Standard utslippstill. m. anvisningsblad : .....

Standard utslippstill. u. anvisningsblad : .....

Utskrift fra møtebok: .....

Annet: .....

Vedlegg til utslippstillatelsen:

Kart M 1: .....

Anvisningsblad: .....

Annet: .....

Kommentarer:

.....
.....

2. Grunnundersøkelse

a: Grunnlag for vurdering

Ja

Nei

Blir det gjennomført bare en skjønnsmessig vurdering ? : .....

.....

Befaring i området :

.....

.....

Omfatter befaringen vurdering av: Areal

.....

.....

Grunnvann

.....

.....

Drikkevannsinteresser.....

.....

.....

Overvann

.....

.....

Naboforhold

.....

.....

Resipient

.....

.....

Blir det foretatt prøvegraving ?:

.....

.....

Blir det foretatt kornfordelingsanalyse ?:

.....

.....

Blir det foretatt infiltrasjonstest ?:

.....

.....

Kommentarer:

.....
.....

b: Infiltrrometer

Ja

Nei

Disponerer kommunen infiltrrometer?:

.....

.....

3. Kontroll av anlegg og drift

a: Antall kontroller 1989 - 1993

	Kontroll av utførte anlegg					
	0 %	0-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %	100 %
Anleggskontroll						
Ferdigkontroll						
Driftskontroll						

Kommentarer:

.....

.....

b: Anleggskontroll

Antall kontroller pr år i : 1989 ..... 1990 ..... 1991 ..... 1992 ..... 1993 .....

Kontrollen blir utført av (kryss av) : Saksbehandler .....
 Bygningskontrollen .....
 Andre .....

Benyttes sjekklister ved kontrollen ? : ja ..... nei .....

Hvis ja, legg spørrelisten ved ferdig utfylt spørreskjema.

I samsvar med godkjenningsvedtak, hva blir kontrollert ?(kryss av):

	Ja	Nei		Ja	Nei
Utførte grunnundersøkelser			Tilløpsledninger - fall		
Plasseringen av anlegget			Slamavskiller, type/godkjent, Volum, antall kamre, Dykkere		
Plassering av anleggskomponentene			Støtbelast, type/funksjon		
Anleggets areal			Pukk, størrelse/kvalitet		
Fundamentering av ledninger og kummer			Infiltrasjonsrør, type, Hull åpning/avstand Dimensjon /fall		
Drenering av overvann /grunnvann			Sand i sandfilteranlegg		
Masseseparasjonssperre			Overdekning		
Isolering			Lufting av drenslag i sandfilteranlegg		

Kommentarer:

.....
.....

c: Driftskontroll

Antall kontroller 1989 - 1993 : .....

Kontrollene blir utført av (kryss av) : Teknisk etat .....

Slamtømmer .....

Andre .....

Blir det benyttet sjekklister ? : Ja ..... Nei .....

Hvis ja, returnér sjekklister sammen med ferdig utfylt spørreskjema.

Hva blir kontrollert ? (beskriv)

.....
.....

Ved feil på anlegget/brudd på tillatelsen, hvilken oppfølging har kommunen ? (beskriv)

.....
.....
.....
.....

4. Tvungen slamtømming

Er kommunens slamtømming i samsvar med Fylkesmannens forskrift ?

Ja ..... Fra dato ...../..... 19.....

Nei .....

Hvis nei, hva er avviket ? (beskriv)

.....
.....

Hvordan er tømmerutinen for tette tanker lagt opp ? (beskriv)

.....
.....
.....
.....

5. Generelle kommentarer

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Kontaktpersoner i kommunen

.....
.....

Dato : ...../..... 1994

Underskrift : .....

Appendix 2 Samletabeller

Tabell 1

Utskriftedato : 30/6 1994

Nr	Kommunenavn	Antall saksbeh.	Med SGK-kurs	Med TI-kurs	Med ADK-kurs	Antall kontrollører	Hvem utfører kontrollen ?			
							Saksbeh.	Bygn. ktrl.	Rør.ktrl.	Andre
0118	Aremark	1				3	1	1	1	
0124	Askim	1	1		1	1	1		1	
0113 1)	Borge	2					1	1		
0125	Eidsberg	2		1	1	1			1	
0101	Halden	1	1			1	1			
0138	Hobøl	1				2	1		1	
0111	Hvaler	3								1
0119	Marker	2				2	1	1		
0104	Moss	1				1	1			
0134 1)	Onsøy	1				2	1		1	
0128	Rakkestad	2				1		1		
0136	Rygge	1				2	1		1	
0121	Rømskog	1				1	1			
0135	Råde	1				1			1	1
0105	Sarpsborg	2	1			1			1	
0127	Skiptvet	1				1	1			
0123	Spydeberg	1				1	1			
0122	Trøgstad	1				1	1	1		
0137	Våler	2				1			1	
Totalt	19	27	3	1	2	23	13	5	9	2

1) Før kommunesammenslutning

Tabell 2

Utskriftedato : 30/6 1994

Nr	Kommunenavn	Behandlede saker i, spredt bebyggelse, bolig				Behandlede saker i, tett bebyggelse, bolig			
		Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
0118	Åremark	17	17	0	0	0	0	0	0
0124	Askim	18	18	0	0	0	0	0	0
0113 1)	Borge	16	16	0	0	0	0	0	0
0125 2)	Eidsberg								
0101	Halden	49	49	0	0	32	30	2	0
0138	Hobøl	23	20	3	3	0	0	0	0
0111 2)	Hvaler								
0119	Marker	18	18	0	0	0	0	0	0
0104	Moss	3	3	0	0	0	0	0	0
0134 1)	Onsøy	35	29	6	2	3	0	3	0
0128	Rakkestad	42	42	0	0	2	1	1	1
0136	Rygge	0	0	0	0	0	0	0	0
0121	Rømskog	4	4	0	0	0	0	0	0
0135	Råde	23	22	1	0	0	0	0	0
0105	Sarpsborg	7	7	0	0	1	0	1	0
0127	Skiptvet	32	32	0	0	6	4	2	1
0123	Spydeberg	24	22	2	1	0	0	0	0
0122	Trøgstad	27	25	2	0	0	0	0	0
0137	Våler	50	41	9	7	1	0	1	1
Totalt		388	365	23	13	45	35	10	3

1) Før kommunesammenslutning

2) Ikke oppgitt

Tabell 3

Utskriftedato : 30/6 1994

		Fritidsbebyggelse							
		'Behandlede saker , spredt bebyggelse				'Behandlede saker , tett bebyggelse			
Nr	Kommunenavn	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager	Antall søknader	Antall tillatelser	Antall avslag	Antall klager
0118	Åremark	5	5	0	0	3	3	0	0
0124	Askim	0	0	0	0	0	0	0	0
0113 1)	Borge	0	0	0	0	9	9	0	0
0125 2)	Eidsberg								
0101	Halden	4	4	0	0	9	8	1	1
0138	Hobøl	4	3	1	0	0	0	0	0
0111	Hvaler	2	0	2	2	0	0	0	0
0119	Marker	4	4	0	0	6	6	0	0
0104	Moss	2	2	0	0	0	0	0	0
0134 1)	Onsøy	0	0	0	0	22	6	0	0
0128	Rakkestad	0	0	0	0	0	0	0	0
0136	Rygge	0	0	0	0	7	3	2	0
0121	Rømskog	0	0	0	0	0	0	0	0
0135	Råde	1	1	0	0	3	2	1	0
0105	Sarpsborg	0	0	0	0	3	3	0	0
0127	Skiptvet	8	8	0	0	0	0	0	0
0123	Spydeberg	0	0	0	0	0	0	0	0
0122	Trøgstad	2	2	0	0	0	0	0	0
0137	Våler	2	0	1	0	4	1	3	1
Totalt	19	34	29	4	2	68	41	7	2

1) Før kommunesammenslutning

2) Ikke oppgitt

Tabell 4

Utskriftsdato : 30/6 1994

Nr	Kommunenavn	Gårdsbruk kårbollig uten fradeling		Nye boliger fradelt tomt		Gårdsbruk kårbollig med fradeling		Generasjons - bolig		Eksisterende bolig		Bruksendring hytte til bolig		Hytte	
		Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag	Godkjent	Avslag
0118	Åremark	0	0	4	0	4	0	1	0	8	0	3	0	5	0
0124	Åskim	5	0	6	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0
0113 1)	Borge	3	0	7	0	0	0	1	0	5	0	0	0	9	0
0125 2)	Eidsberg														
0101	Halden	7	0	14	2	0	0	2	0	52	0	6	0	10	1
0138	Hobøl	13	1	1	0	1	2	1	0	2	0	0	0	2	1
0111	Hvaler	4	0	7	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
0119	Marker	5	0	7	0	1	0	0	0	4	0	1	0	8	0
0104	Moss	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
0134 1)	Onsøy	7	0	5	0	0	0	3	0	14	0	0	0	6	0
0128	Rakkestad	1	0	8	1	1	0	10	0	23	0	0	0	0	0
0136	Rygge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2
0121	Rømskog	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
0135	Råde	7	0	4	0	0	0	0	0	14	0	0	1	3	1
0105	Sarpsborg	1	0	4	0	0	0	0	0	3	1	0	0	3	0
0127	Skiptvet	6	0	12	2	0	0	0	0	20	0	2	0	8	0
0123	Spydeberg	1	0	0	1	0	0	0	0	15	1	1	0	0	0
0122	Trøgstad	6	0	6	0	1	0	1	0	11	2	1	0	2	0
0137	Våler	3	0	8	6	3	3	1	0	14	1	0	2	1	1
Totalt	19	72	1	95	13	11	5	20	0	191	5	14	3	64	8

1) Før kommunesammenslutning

2) Ikke oppgitt

Tabell 5

Utekrittdato : 30/8 1994

Nr	Kommunenavn	Benyttes standard søknadsskjema ?		Benyttes annen skriftlig søknad ?		Bare muntlig ?		Krav om bruk av sakkyndig konsulent ?		Kreves grunnundersøkelser ?		Blir det sendt nabovarsel ?		Spesielle krav til søknaden		Blir alle søknader sendt til helserådet for behandling ?	
		Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
0118	Åremark	1			1		1	1	1	1		1					1
0124	Askim	1			1		1		1	1			1				1
0113 1)	Borge	1			1		1		1	1		1					1
0125	Eidsberg	1			1		1	1	1		1		1				1
0101	Halden	1			1		1	1	1		1		1	1			1
0138	Hobøl	1			1		1		1	1		1					1
0111	Hvaler	1			1		1		1	1		1					1
0119	Marker	1			1		1		1	1			1				1
0104	Moss	1			1		1	1	1		1		1				1
0134 1)	Onsøy	1			1		1		1	1		1					1
0128	Rakkestad	1			1		1		1	1		1		1			1
0136	Rygge	1		1			1	1	1		1		1				1
0121	Rørskog	1			1		1		1	1		1		1			1
0135	Råde	1		1			1		1	1		1		1			1
0105	Sarpsborg	1			1		1	1	1		1		1				1
0127	Skiptvet	1			1		1		1	1		1		1			1
0123	Spydeberg	1			1		1		1	1		1					1
0122	Trøgstad	1			1		1		1	1		1		1			1
0137	Våler	1			1		1		1	1			1				1
Totalt	19	19	0	3	16	0	19	6	14	12	8	15	4	7	0	8	11

1) Før kommunesammenslutning

Tabell 6

Utekriftdato : 30/6 1994

		Krav til ansvarshavende											
Nr	Kommunenavn	Autori-	Rør-	Autori-	Entre-	Andre	Ingen	Er det krav til		Er det krav til		Gir ansv.havende	
		sert rørlegger	legger	ert entre prenør	prenør		krav	ADK-kurs ?	ADK-kurs ?	TI-kurs ?	TI-kurs ?	melding til komm. for å få kontroll ?	Ja
								Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
0118	Åremark	1		1				1			1	1	
0124	Askim	1						1			1	1	
0113	Borge 1)	1							1		1	1	
0125	Eidsberg	1						1			1		1
0101	Halden	1			1	1		1			1	1	
0138	Hobøl	1		1				1			1	1	
0111	Hvaler 2)												
0119	Marker		1		1				1		1	1	
0104	Moss	1							1		1	1	
0134	Onsøy 1)	1		1				1			1	1	
0135	Råde	1		1		1		1			1	1	
0128	Rakkestad	1		1				1	1		1	1	
0121	Rømskog							1			1	1	
0136	Rygge	1		1				1			1	1	
0105	Sarpsborg	1						1			1	1	
0127	Skiptvet	1						1			1	1	
0123	Spydeberg		1					1			1		1
0122	Trøgstad	1		1				1					1
0137	Våler	1						1			1	1	
Totalt	19	15	2	7	2	2	0	15	4	0	17	15	3

1) Før kommunesammenslutning

2) Ikke oppgitt

Tabell 7

Utskriftsdate : 30/61994

Nr	Kommunenavn	Forholdet til kommuneplanlegging				Uavklarte forhold		Hvem gjør vedtak i saken?				Hvilken form har utslippstillatelsen				Vedl. til utslippstillatelsen		
		Er det satt av soner for spredt bosetning		Er det krav til type anlegg i visse soner ?		Blir alle uavklarte forhold i saken avgj. før behandl. ?		Bygn. råd	Teknisk hoved-utvalg	Bygn. sjef	Andre	Standard med anv. blad	Standard uten anv. blad	Utskrift fra møtebok	Annet	Kart	Anvsn. blad	Annet
		Ja	Nel	Ja	Nel	Ja	Nel											
0118	Åremark		1		1	1			1			1		1				
0124	Askim	1			1	1				1		1			1	1		
0113 1)	Borge		1		1	1		1				1		1		1		
0125	Eldsberg	1			1	1		1				1		1		1	1	
0101	Halden	1		1		1				1			1		1	1	1	
0138	Hobøl		1		1	1		1				1			1			
0111	Hvaler	1			1					1		1		1		1	1	
0119	Marker	1			1	1		1				1		1		1	1	1
0104	Moss		1		1	1		1	1					1			1	
0134 1)	Onsøy	1			1	1		1		1		1		1	1			1
0135	Råde	1			1	1				1		1		1		1	1	1
0128	Rakkestad	1			1	1				1	1			1		1	1	1
0121	Rømskog	1			1	1		1				1		1		1	1	
0136	Rygge		1		1	1				1			1					
0105	Sarpsborg		1		1	1		1		1		1			1			
0127	Skiptvet		1		1	1				1				1				
0123	Spydeberg		1		1		1			1		1		1			1	
0122	Tregstad		1	1		1				1			1	1		1		
0137	Våler	1			1		1			1		1		1		1	1	
Totalt	19	10	9	2	17	16	2	8	7	9	0	14	2	13	4	16	12	5

1) Før kommunesammenslutning

Fylkesmannen i Østfold - Miljøvern avdelingen

Postboks 325, 1501 Moss

Telefon: 69 24 71 00 Telefax: 69 24 71 01

Fylkeslaboratoriet 69 26 16 80

Utkommet i rapportserien

- 1/85 Årsmelding
2/85 Isestjø 1983
3/85 Rømsjøen 1983
4/85 Tunesvannet 1984
5/85 Iddefjorden 1984
6/85 Lysæren 1983-84
7/85 Kasestjern 1984
8/85 Haldenvassdraget 1984
9/85 Råterpentin - elgskader
10/85 Kystvannet fra Strømstad til Fredrikstad
11/85 Vansjø 1984
12/85 Kartlegging av vannkvaliteter i Østfold. En regionalundersøkelse av metallkonsentrasjoner i innsjøer.
13/85 Overvåking 1984.
14/85 Naturressurser langs Herrevassdraget. (Trøgstad) 72 s. Ikke trykket, kan kopieres.
- 1/86 Overvåking av vassdrag og kystområder i Østfold. Detaljplan for 1986.
2/86 Lineraturrisa - rådyr.
3/86 Drifts- og utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold. Årsrapport 1985.
3b/86 Oter i Østfold med hovedvekt på Halden kommune.
4/86 Landskapet på røst i Østfold.
5/86 Årsmelding 1986
6/86 Beiteundersøkelser i skjærgården
7/86 Fuktområder i kulturlandskapet. I (se rapp. nr. 6/87)
- 1a/ 87 Langtidsplan 1987-90. 99s.
1b/ 87 Miljøvern avdelingens langtidsplan 1987-90. 44s.
2/87 Fisker på Øra
3/87 Overvåking av vassdrag og kystområder. Detaljplan 1987
4/87 Årsmelding 1986/Årsprogram 1987
5/87 Fiskeribiologiske undersøkelser i Ørsjøen, Halden
6/87 Fuktområder i kulturlandskapet. II (se rapp. nr. 7/86)
7/87 Kvikksølv i fisk i Østfold 1986
8/87 Vassdrag og kystområder - Overvåking 1985
9/87 Drifts- og utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold.
- 7/88 Årsmelding 1987
b/88 Overvåking av vassdrag og kystområder 1986
7/88 Skjøtselplan for Bogshunden naturreservat
b/88 Drifts- og utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold
c/88 Tiltaksretet overvåking av vassdrag og kystområder i Østfold. Detaljplan for 1988. (Ikke trykket, kan kopieres)
7/88 Undersøkelse i Ytre Oslofjord om utbredelsen av planktonalgen *Chrysochromulina polylepis*
7/88 Overvåking av vassdrag og kystområder. Detaljplan 1989.
7/88 Handlingsplan - Østfold. Kommunale utslipp og forurensning fra landbruket
7/88 Overvåking av vassdrag og kystområder 1987.
- 7/89 Laksen i Emningdalselva
7/89 Marine planktonalger - Østfoldkysten 1988
7/89 Benthosalger som indikator på forurensning langs Østfoldkysten
7/89 Viltåker til avverging av elgbeiting på innmark
7/89 Glomma som fiskeelv. En spørreundersøkelse blant grunneiere og sportsfiskere
7/89 Botaniske verneverdier på Nordre Jeløy, Moss
7/89 Sjøerret. En undersøkelse av kystnære bekker i Østfold i 1988
7/89 Glomma som fiskeelv. En undersøkelse av fiskeressursen
7/89 Kalkingsplan for Østfold
7/89 Utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold
- 11/89 Krepsefisket i Østfold i 1988
12/89 Nasjonalt bibliografisk oversyn over vann, vassdrag og sjøområder i Østfold 1881 - 1985
13/89 LENKA-rapport Østfold fylke
14/89 Båtførsel mellom Haldenvassdraget og Stora Le. Biologiske konsekvenser
15/89 Miljøplan for Tomb Jordbrukskole
16/89 Strategisk plan 1990-93. Virksomhetsplan 1990.
- 1/90 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1989. Delrapport: Kystområder
2/90 Elgjaktleder. Oppleggshäfte om elgjakt
3/90 Jeløy Naturskjønn 1985-90
4/90 Vannbruksplan for Glomma i Østfold - Fisk
5/90 Ressursregistrering/ressursvurdering i Eidsberg kommune
6/90 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1988-89.
7/90 Elgjaktlederkursene i Østfold 1990
8/90 Østfoldlandskap av regional betydning
9/90 Utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold. Årsrapport 1989
10/90 Trøste virveldyr i Østfold
11/90 Overvåking av vassdrag og kystområder i Østfold. Langtidsplan 1990-95
12/90 Undersøkelse av laksen i Emningdalselva og sjøerretten i Ørbekken og Vevienbekken, Halden 1981
13/90 Kurela - undersøkelser 1989
14/90 Undersøkelser av fiskeressurser i Østfold 1950-52
15/90 Vannbruksplan for Glomma i Østfold
16/90 Eløya, Kollen og Sløtter. Fra gløende lava, gjennomsmeltede vindre til kjøllesteinger
- 1/91 Overvåking av planktonalger i ytre Oslo og indre Skagerrak 1990
2/91 Kalking av sure vann og vassdrag. Overvåking 1988-90
3/91 Forvaltningsplan for Søndre Jeløy landskapsvernområde
4/91 Undervisningsopplegg for Søndre Jeløy landskapsvernområde, hefte I og II
5/91 Miljøundersøkelser i Østfold - Katalog 1991
6/91 Utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold. Årsrapport for 1990
7/91 Kontroll av slamkvalitet i Østfold 1990. Tungmetaller og næringsstoffer
8/91 Vassdrag og kystområder. Overvåking i 1990
9/91 Naturfaglige undersøkelser av en del områder i Østfold
- 1/92 Bekker i kulturlandskapet - en registrering
2/92 Forvaltningsplan for Ågirdselva naturreservat og Valbrekke landskapsvernområde
3/92 Miljøplan Østfold. Utfordringer, mål og strategier mot år 2000
4/92 Heiabekken 1990. Overvåking av et landbrukspåvirket vassdrag. (i Råde)
5/92 Utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold. Årsrapport for 1991
6/92 Sjeldne, sårbare og hensynskrevende karplanter i Østfold
7/92 Kontroll av slamkvalitet, tungmetaller og næringsstoffer. Årsrapport 1991
8/92 Naturfaglige forhold i Gjøløysen naturreservat i Marker
9/92 Forvaltningsplan for syv odellsøvakogreservater i Østfold
10/92 Vassdragsovervåking 1991 - Østfold
- 1/93 Østfoldlandskap av regional betydning - 2. revidert utg.
2/93 Heiabekken 1990 - 1992. Overvåking av landbrukspåvirket vassdrag
3/93 Utslippkontroll av kloakkrenseanlegg i Østfold
4/93 Kontroll av slamkvalitet, tungmetaller og næringsstoffer. Årsrapport 1992
5/93 Erfaringsundersøkelse av minirenseslegg i Østfold
- 1/94 Vegetasjonssamfunn og sjeldne karplanter i Rygge kommune, Østfold
2/94 Vassdragsovervåking 1992 - Østfold
3/94 Vannkvalitet i Hobøl-, Hera-, Rakkestad og Emningdalselva (1987-1993). Blågrønnalger og diatomeer som forurensningsindikatorer.

- 4/94 Vannkvalitet i kystnære bekker i Østfold. Blågrønnalger og diatomer som forurensningsindikatorer.
- 5/94 Langsiktig overvåking av Vansjø. Trofignad, fosfortilførsler og planktonalger 1976 - 1990.
- 6/94 Internkontroll-avløpsnett. Eksempel fra avløpsbane Hafslundøy.
- 7/94 Kontroll av slammkvalitet. Tungmetaller og næringsstoffer. Årsrapport 1993.
- 8/94 Utslippkontroll av kloakktrensingsanlegg i Østfold - Årsrapport 1993
- 9/94 Sjøfuglregistrering på Østfoldkysten 1993
- 10/94. Sjøfuglernes bestandsutvikling fra forrige århundre og fram til 1993.
- 11/94 Rutiner for saksbehandling av utslipp fra sprøkt bebyggelse. Spørreundersøkelse blant kommunene i Østfold.